

Sveriges Dövas Riksförbund

dövas

nr 5- 2009

TIDNING

**Möt
veteranen
och debutanten**

**Möt
den nye
förbunds-
ordföranden**

**Behöver döva
handikappersättningen?**

Utgivning 2009

Nr	Manusstopp	Utgivning
6	fre 11 sept	to 8 okt
7	fre 16 okt	to 12 nov
8	fre 20 nov	to 17 dec

Prenumeration och adressändring

medlem@sdrf.se
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03
Prenumerationspris 300 kr/år

REDAKTION

Adress

Dövas Tidning, SDR
Förmansv. 2, plan 6
117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Ansvarig utgivare

Helena Fremnell Ståhl

Chefredaktör

Åsa Möller
asa.moller@sdrf.se
talttelefon/SMS: 0708 40 45 41

Reportrar

Tomas Lagergren, Örebro
tomas.lagergren@sdrf.se
3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se
3G-mobil 0738 333060

Frilansreportrar

Lennart Tjärnström
lennart.tjarnstrom@sdrf.se
texttelefon: 08-649 71 03
3G-mobil 0735 009769

Layout

Åsa Möller

Annonser

Bokas och lämnas till
Björn Holmberg
Box 70, 548 22 Hova
telefon 0506-351 26
fax 0506-301 67
sdrannons@sdrf.se
Förenings- och intermannonser
bokas och lämnas till redaktionen

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Hedemora Tryck
ISSN 1402-1978

Innehåll

OMSLAG: FRÅN UNG08-FESTIVALEN I STOCKHOLM. FOTO: NICLAS MARTINSSON

4 *Möt veteranen och debutanten när Deaflympics går av stapeln*

7 *Nekades teckna försäkring – orsak: Du är döv*

8 *Minikurs i teckenspråk lockade på "Ungo8"*

10 *Sex frågor till Adam Kosa – första döva EU-parlamentarikern*

11 *Möt Ragnar Veer – DT tar pulsen på SDR:s nye ordförande*

12 *Handikappersättningen – en het potatis*

13 *DUELLEN: Behöver vi handikappersättningen?*

15 *Stort intresse för dövas historia*

16 *SDR:s kongress i Leksand*

18 *Fungerar trots krisen – DT synar tolksystemet på Island*

19 *GÄSTSKRIBENTEN: Språklagen förändrar synen på döva*

20 *Två 50-årsjubilarer – dövblinde Hans och hans förbund FSDB*

22 *UNG: "Ett läger vi sent ska glömma"*

23 *Deaftubiana – pärlor från Youtube*

24 *FÖRBUND & FÖRENING: Lärorik politikervecka i Almedalen*

25 *Bildtelefon och boende i fokus vid SDP:s årsstämma*

28 *INSÄNDARE: "Tack för en levande beskrivning om livet på dövskolan"*

30 *KRÖNIKA:*

Ett arv av SDR:s ideologi och värdering

Detta är den första ledarsida jag ska skriva i egenskap av förbundsordförande, och först vill jag tacka för förtroendet att välja mig till SDR:s förbundsordförande. Det är ett ansvarsfullt uppdrag att värna och försvara SDR:s grundläggande ideologi och värderingar. Jag har många gånger frågat mig vad som är SDR:s ideologi och värderingar, och har diskuterat med både döva och hörande.

Teckenspråket är grunden i dövas liv. Teckenspråk är ett levande språk med ett rikt arv av kunskap, kultur, historia och värderingar. Varje teckenspråkig döv är en bärare av kunskap, erfarenhet och värderingar. Alla vi döva har haft svårighet att ta del av samhällets utbud och service. Varje döv har sin egen upplevelse och erfarenhet av livet i samhället. I dövföreningen samlas dövas erfarenheter och med det som grund skickas motioner till kongressen.

Kongressen beslutar utifrån ideologiska värderingar, drömmar och önskemål om ett bättre liv för döva. SDR får i uppdrag av kongressen att förverkliga varje dövs dröm om ett gott liv i samhället. Det minsta vi kan begära av samhället är delaktighet och jämlikhet.

Alltsedan förbundet bildades 1922, och egentligen redan från Stockholms Dövas Förening bildande 1886, har SDR:s vision och mål utvecklats med vår ideologi som grund. Frågorna har drivits på olika sätt, genom konst och teater i kulturlivet och debatter i föreningslivet. Det är våra gemensamma upplevelser och erfarenheter av brister i samhället som format SDR:s ideologi.

Äldre och erfarna ledare har lärt oss vad SDR står för och gjort oss medvetna om samhällets villkor och att arbeta med visioner och mål. De har förvaltat vår ideologi väl och överlämnat åt oss att fortsätta att förvalta arvet.

SDR är ett förbund med stolthet, som står för och speglar ideologin som vi alla har varit med och utvecklat genom alla år. Att dokumentera och bevara kunskap om dövas historia är en av de viktigaste uppgifterna. Hur hade döva det och hur var deras öde i samhället för 30 år sedan, 50 år sedan och varför inte 100 år sedan? Hur långt har dövföreningarna och SDR kommit när det gäller målsättningar? Har vi redan kommit fram till målet "vår vision"?

Dövas historia är ett slags utvärdering och jämförelse av våra liv i dövas historiska backspegel. Vi har nått landvinningar på det tekniska området på både gott och ont. Vi har moderna tekniska hjälpmedel i hemmet och på arbetsplatserna. Bildtelefoner och internet har förkortat avstånden i global kommunikation. Vår delaktighet i samhället har förbättrats genom bättre tolkservice, mycket tack vare SDR:s mångåriga kamp.

SDR befinner sig nu i en storm av förändringar. CI*-tekniken gör sitt korsridartåg på både gott och ont. Det diskuteras mycket om för eller mot teckenspråk i CI-debatten. En del debatter stämmer inte med SDR:s värderingar och ideologi. SDR vill framför allt försvara rätten till teckenspråk för döva med CI.

Vi är inne i en epok med debatter om tvåspråkighet i Sverige, i Norden och internationellt. Vår uppgift är att göra det som äldre ledare alltid gjort, nämligen att möta och ta hand om nya generationer ungdomar med eller utan CI. Vi ska förmedla vår erfarenhet och kunskap om dövas historia till nya generationer. Det är en viktig uppgift att förvalta vårt arv.

Min utgångspunkt som förbundsordförande är att teckenspråket är vår grund för identitet, kultur och gemenskap och tvåspråkigheten behöver vi för delaktighet och jämlikhet i samhället. Det kommer jag att verka för.

RAGNAR VEER

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

*CI – cochlear implantat

SDR hemsida: www.sdrf.se
E-post: sdr@sdrf.se

SDR Stockholm
Adress:
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Texttel. vxl: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
Adress:
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Informationschef
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.se
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Generalsekreterare
Tord Lind
tord.lind@sdrf.se
Texttelefon 08-4421480
Mobil/SMS 0738 371794

Material till Slingan
slingan@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli stödmedlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Taltelefon 0247-140 65
Texttelefon 0247-100 24
Fax 0247-141 35

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västansviks Folkhögskola
Box 300, 793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 01
Taltelefon 0247-641 00
Fax 0247-101 65
www.sdrf.se/vv

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Deaflympics

TEXT OCH FOTO:
NICLAS MARTINSSON

VETERANEN

i Taiwan går av stapeln den här veckan. *Robert Öman* vet hur det känns att vara med i ett så stort evenemang. 1949 deltog han i sitt första döv-OS som ägde rum i Köpenhamn. *Sofia Lindevall* är en av årets debutanter. Hon ska åka till Taipei och tillsammans med sitt lag ta det åtråvärda guldmedaljen i basket.

Robert Öman deltog i tre döv-OS totalt. Det andra var i Bryssel 1953; där tog han ett nytt olympiskt rekord. Spjutkastet visade magiska 58,17 meter.

Robert

hade världs- rekordet i spjut

Robert Öman hade sex så kallade vita år innan han kom till dövskolan Manilla på Djurgården i Stockholm. På den estländska svensktalande ön Runö, där han växte upp, använde han inget teckenspråk. Han idrottade inte heller. Hans sportintresse började blomstra när han gick i Manilla. Det blev mycket fotboll. Robert brukade också ibland kasta boll tillsammans med ett gäng andra killar. Bollen var liten; det innebar att det stundtals blev hårda skott på målvakten. En äldre kille kom fram till Robert och sa att han var lovande.

Sedan var det inget mer med det, tills han skulle börja i en lantbruksutbildning i Broby utanför Uppsala. Där fick han syn på ett spjut och tog upp det och började hutta.

Tricepsmuskeln växte. Redskapet landade allt längre från honom.

1946 blev han värvad av idrottsklubben Hephata. De var i desperat behov av någon som kunde kasta spjut i döv-SM. Bara två veckor före arrangemanget fick han svenskt medborgarskap.

– Ja! Då var det fritt fram för mig att tävla, berättar Robert.

Han kom trea. Efter det avancerade han och bytte till IFK (Idrottsföreningen Kamraterna) Lidingö för att utvecklas fortare bland hörande. Ett skifte som lönade sig. 1949 reste Robert förväntansfull ner till OS för döva i Köpenhamn med nattåg. Det var det

första olympiska spelet efter andra världskriget. Senaste arrangemanget ägde rum i Stockholm 1939. Väl på plats i Danmark knep Robert förstaplatsen. Resultatet visade 54,45 meter.

Nästa döv-OS ägde rum i Bryssel 1953. Ankomsten dit var lite dramatisk. Robert blev stoppad av inspektionen som sa att hans spjut i trä inte var tillåtet. Det måste vara i stål. Ett spjut väger alltid 800 gram och är 2,6-2,7 meter långt.

– Jag var inte besviken. Matchen var enkel. Jag tog en finländares olympiska rekord, säger Robert.

På måttbandet stod det 58,17 meter. Sitt tidigare världsrekord hade han tagit i döv-SM i Vänersborg 1954: 64,62. Därefter höll hans bästa kast fram till 1973, då en norrman slog det med ynka centimetrars skillnad.

Under döv-OS i Milano 1957 ville det sig inte riktigt. Robert hade smärtor i axlarna och kastet blev misslyckat. Det var inte världens undergång. Där mötte han nämligen sin blivande fru, Margareta, som var på turistresa i Milano.

Hemma i lägenheten i Kista utanför Stockholm har Robert fotoalbum från de tre döv-OS. På många av de svartvita bilderna poserar herrar i eleganta kostymer, både svenska och utländska. Robert tyckte om att använda internationella tecken i samtal med idrottare från andra nationer.

►► Forts. på nästa sida

Här tog Robert Öman ett nytt olympiskt rekord. Bilden är från döv-OS i Bryssel 1953.

Den 18-åriga debutanten, Sofia Lindevall, vill bli en förstagångare i dubbelbemärkelse. Tidigare har USA alltid vunnit guld i dambasket i döv-OS. Nu ska det bli ändring på det; hennes lag gör allt för att ta den mångåriga tronen från amerikanerna.

Sofia

tänker
lura sina
mot-
spelare

155 DEBUTANTEN

cm över marken. Så lång är Sofia Lindevall. Det har sina klara fördelar; hon är snabb och smidig. När hon är trängd, kan hon lura sina motspelare genom att passa bollen via de öppna benparen till någon av sina lagkamrater. Ett trick som kan komma väl till pass under Deaflympics.

Det svenska basketlaget spelar i grupp B, som består av Australien, Hong Kong, Litauen och Japan.

– Jag vet att åtminstone Litauen är duktiga. Det gäller att komma etta eller tvåa i gruppen, säger Sofia.

Om hennes nation går segrande ur gruppen, kan det mycket väl bli finalmatch mot ärkerivalen USA, som aldrig förlorat mot Sverige i döv-OS. I basket-VM för döva i kinesiska Guangzhou för två år sedan blev amerikanerna dock besegrade i gruppspelen med 54-52. Finalmatchen mot USA ville sig inte riktigt. Svenskarna förlorade med 56-64.

– Vi kan vinna mot dem igen – i Taiwan, säger Sofia Lindevall, som har spelat basket sedan hon var tio år gammal.

Tränaren Christian "Mister Basket" Boklund uppmanade henne att prova på basket. Hon utövade basket parallellt med bordtennis, dans och ridning, men det blev till slut för mycket. Hon skar ner antalet sporter till två: basket och bordtennis. 2007 lade hon även av med bordtennisen.

– Det kändes ensamt att tävla solo, till skillnad

från basket där känslan av gemenskap är stark, säger Sofia, som vuxit upp i en idrottsfamilj där båda föräldrarna och storebrodern sysslade med sport. Det händer att pappan tränar basket med henne i närheten av bostaden.

– Familjens stöd betyder mycket för mig. I bilen på hemvägen kunde mina föräldrar säga hur mina matchinsatser var. Jag kände ingen press på mig utan tvärtom – jag var uppmanad att bli ännu bättre, säger Sofia Lindevall, som nu spelar i KFUM för hörande i Örebro och går andra året i riksidsrottsgymnasiet i samma stad.

Träningsdagbok på internet

Sofia för träningsdagbok på internet nästan dagligen. Då kan hon lättare se hur mycket och vad hon har övat. Fram till döv-OS i Taiwan träffades damlaget två gånger i veckan och Sofia Lindevall är hoppfull när det gäller Sveriges chanser.

Förklaringarna heter: duktiga tränare, varav den ena är hörande, bra upplägg, strategiska system som kan bytas snabbt beroende på hur tävlingen fortlöper och, inte minst, oerhört taggade spelare.

– Folk brukar säga att jag är en målmedveten tjej. Det är jag. Jag säger bara: Vi ska ta guld! avslutar Sofia Lindevall och ser fram emot att inte bara delta i döv-OS utan också att få resa och träffa döva från hela världen.

Robert hade... >>> Forts.från föreg. sida

– Fast jag har sett att yngre är duktigare. De är mer resvana och träffar oftare döva från olika delar av världen.

Ingen svensk döv har slagit hans första världsrekord från 1948 på 58,09 meter. I år firar han 61 år som ohotad spjutkung. Han tycker att det är angenämt och vemodigt på samma gång; han önskar att fler dö-

va hade velat börja kasta spjut.

Robert hoppas på flera guldmedaljer för Sverige i år, bland annat i basket, cykling och simning.

– Jag ska förstås kolla internet varje dag och se hur det går för Sverige, säger 80-åriga Robert Öman, som fortfarande är pigg och nu bowlar och spelar minigolf.

Deaflympics i siffror

SAMMANSTÄLLNING: NICLAS MARTINSSON

Källor: DövSport, CISS Bulletin, ukdeafsport.org.uk, gallaudet.edu, deaflympics.com, Dövas tidskrift och Sportbladet.

1217,1 poäng tog Lars Peterson i skytte (korthål 50 meter och 3 X 40 skott) i döv-OS i Sofia. Det var år 1993 ett världsrekord.

15 Så många döva har deltagit i det vanliga OS. Minst. Den allra första döva deltagaren var mexikanen Angel Lizana Acuno. Han var med i OS i London 1948. Mest känd är kanske sydafrikanen Terrence Parkin, som vann silver i 200 meter bröstsim under OS i Sydney 2000.

58 deltagare skickar Sverige till årets Deaflympics. Av dem är 31 aktiva idrottare, 10 herrar och 21 damer. De övriga är idrottsledare, massörer, SDIs stab, tolkar och journalister.

9 länder med 148 idrottare deltog i det allra första döv-OS i Paris 1924. Antalet växte till 63 nationer med 2 045 tävlande i sommar-OS 2005 i Melbourne.

6 års uppehåll hade Tysta spelen på grund av andra världskriget. 1943 skulle ett sjätte Dövstumspel ha hållits, men dröjde till 1949.

30.03 sekunder lyckades svenskan Alexandra Polivanchuk ta i fjärilsim på 50 meter under Deaflympics i Melbourne 2005. Det var ett nytt världsrekord. Inte nog med det, hon var då endast 14 år gammal.

13.8 sekunder sprang Wally Lindberg, i övrigt en eldsjäl enligt många, på 100 meter under de internationella dövstumspelen, som det då kallades, i Bryssel 1953. Hon tog guld. Då var hon den enda kvinnan i den svenska truppen.

5,77 meter lyckades svenskan Katrin Svensson hoppa i längd under döv-OS i Köpenhamn. Det var år 1997 ett världsrekord i döv-OS-sammanhang, endast en centimeter från det egna världsrekordet två år tidigare.

1931 var Sverige med i Deaflympics för första gången. Platsen var Nürnberg i Tyskland. De tio svenska debutanterna var: Patrik Ek, Osten Ericksson, Aina Kjellin, Gustav-Adolf Larsson, Karl Ljungberg, Anders Olsson, Nils Rahmn, Erik Sjölund, Karl Viberg och Wilhelm Westling.

1924 grundades Deaflympics i dess ursprungliga form. Då hette det Tysta spelen. Sedan dess har 21 sommar- (med start 1924) och 16 vinter-OS (med start 1949) ägt rum.

2001 började namnet Deaflympics komma i bruk, för att ha likvärdig status som OS och Paralympics.

4 gånger har Sverige varit värdland för Deaflympics: sommar-OS 1939 i Stockholm och 1973 i Malmö, och vinter-OS 1963 i Åre och 2003 i Sundsvall.

3000 åskådare bänkade sig på Stadion i Stockholm när fotbollsfinalen mellan England och Sverige gick av stapeln under de internationella dövstumspelen i Stockholm 1939. Svenskarna förlorade med 2-1.

7 döv-OS i rad har Ausa Wahlström varit med i. Det är mer än någon annan svensk, i en enskild idrottsgren. Basket är hennes sport.

24 svenska supportrar åker med i SDI:s supportergrupp till årets Deaflympics i Taiwan. De kommer att bära blågult. Svenska flaggor finns att låna.

Dövhet hinder att teckna försäkring

– nu anmäls försäkringsbolag för diskriminering

Egenföretagaren Britt Karmgård nekades att teckna försäkring. Anledningen var hennes dövhet. Nu anmäler hon, med hjälp av SDR, Swedbank Försäkring till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

Britt Karmgård driver sedan våren 2008 företaget Jolise, inriktat på att ge stöd och service till tecken-språkiga döva och hörselskadade, främst boendestöd inom socialpsykiatri. Hon har även en del i ett annat bolag, Signcare AB, som bland annat erbjuder boendestöd och hemservice.

När hon ansökte om fyra olika försäkringar (älderspension, sjukförsäkring, premiefrielseskydd och tjänstegrupplivförsäkring), fick hon nobben för alla utom en. Den enda hon beviljades, var ålderspensionen.

Förklaringen som gavs i ett brev till henne, var att tillgänglig forskning och samlade erfarenheter visar att risken är flera gånger större för personer med vissa funktionsnedsättningar att vid sjukdom eller olycksfall råka ut för långvarig eller permanent arbetsoförmåga än för genomsnittet.

Märkligt svar

– Det var ett märkligt svar. Vad har mitt funktionshinder med sjukdom att göra? säger Britt Karmgård, som också är SDR:s vice ordförande.

Hon har gett SDR fullmakt att anmäla Swedbank Försäkring till DO. Enligt Suzanne Albihn, tidigare intressepolitisk sekreterare hos SDR, finns ingen statistik eller undersökning som ger bankens påståenden stöd.

Swedbank Försäkring återförsäkras sig hos Sweden Reinsurance. En återförsäkring är ett sätt för banken att skydda sig mot att kostnaderna blir högre än de premier som betalats in. För att få rätt till återförsäkring, måste Swedbank Försäkring följa Sweden Reinsurances riktlinjer. En av dem är att inte ge döva sjukförsäkring.

Dana Treutiger vid Sweden Reinsurance vågade inte svara på varifrån uppgifterna om att döva är extra utsatta på arbetsmarknaden kommer. När en riktlinje tas fram, har man sökt statistik.

Eftersom Sweden Reinsurance ägs av ett moderbolag som har sitt säte i Frankrike och har verksamhet i olika delar av världen, kan statistiken enligt henne mycket väl vara framtagen i ett annat land. Hon hänvisade till sin gruppchef som vid DT:s pressläggning fortfarande var på semester. DT har även skickat en förfrågan till moderbolaget Scor i Frankrike, dock utan resultat.

När det gäller Britt Karmgård, hade Swedbank kunnat stå självt för risken genom att inte återförsäkra.

– Swedbank Försäkring är inte stort inom personriskförsäkring. Om vi gjorde det, hade vi fått en obalans gentemot andra försäkringstagare, med den risken, säger Per Zackrisson, ansvarig för riskförsäkringar.

Döva är ju en promillestor minoritet. Så man kan anta att Britt Karmgård inte äventyrar andra försäkringskunders premier. Vad säger du om det?

– Självklart kan man säga att det är ett litet undantag och att det inte spelar någon roll för samtliga. Men det gör ju faktiskt det eftersom en sjukskada är väldigt stor och kostsam jämfört med den premien man betalar.

Britt Karmgård är enligt sig själv en frisk person. Hennes funktionshinder gör inte att hon lättare råkar ut för en långvarig eller permanent arbetsoförmåga. Hur kommenterar du det?

– Jag kan inte kommentera hennes fall. Men om man redan har ett handikapp och drabbas av en sjukdom eller ett funktionshinder till, är risken stor att man är arbetsoförmögen, säger Per Zackrisson, som menar att i riskbedömning behöver det inte nödvändigtvis vara en diagnos som ligger till grund för den helhetsbedömning som görs.

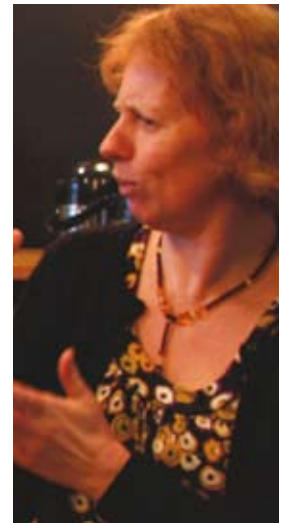
Britt Karmgård vill inte vända sig till något annat försäkringsbolag. Hon anser att Swedbank diskriminerat henne och därför inte ska få komma undan lätt genom att hon slutar vara kund hos dem.

Kalla handen hos fler

SDR har gjort en rundringning hos ett antal försäkringsbolag och undersökt hur de ställer sig till döva sjukförsäkringstagare. Hos flertalet kan döva ansöka om försäkring. En individuell bedömning görs därefter, som ändå kan leda till kalla handen för dem som inte hör. Folksam säljer inte sjukförsäkringar till döva. De, och Sweden Reinsurance, har därför tillsammans med Swedbank Försäkring blivit anmälda till DO av SDR.

– Vi har inte börjat utreda ärendena, säger Petra Reinl, jurist och utredare vid DO.

NICLAS MARTINSSON

Britt Karmgård nekades att teckna försäkring.

”Det var ett märkligt svar. Vad har mitt funktionshinder med sjukdom att göra?”

Anpassat jobb för sjukskrivna i Norrland

■ Långtidssjukskrivna döva och hörselskadade i Härnösand, Piteå, Skellefteå och Sundsvall ska erbjudas en arbetsprövning och kunna hitta en sysselsättning som passar dem bäst efter deras egen förmåga. Det är vad Teckenspråkscentrum vill, som ska leda ett projekt om arbete, rehabilitering och sysselsättning på uppdrag av Arbetsförmedlingen under perioden 2009-2011.

Bäst i tillgänglighetstest i Almedalen

■ Unga Hörselskadade hade en slingpatrull under Almedalsveckan. De kollade

LO:s ordförande, Wanja Lundby-Wedin.

över 30 seminarier. Resultatet var svagt. Bara fem arrangörer fick godkänt. Bäst var LO, som inte bara hade hörselslinga utan också såg till att klippa in UH:s och SDU:s medhavda tolkar när de lade upp en film från ett seminarium på sin hemsida. Enligt dem hade de flesta en positiv attityd till att de hade tecken-språkstolk med sig. Det var dock oroväckande att inte alla seminarier hade tolk på plats trots att de hade utannonserat det i förväg, skriver UH.

Michael Jackson ville ha teckenspråkskör

■ Michael Jackson skulle göra en storslagen comeback med sina 50 spelningar i London. Han krävde att hans kör skulle ha barn i åldrarna 5-13 som kunde sjunga på teckenspråk. Inte bara det, det skulle finnas exakt lika många vita, svarta, asiatiska och "blandrasiga", skriver Daily Mirror, som tagit del av Michael Jacksons mejl till agenter. Han dog 25 juni i år. Alla konserter ställdes in.

Danska Nyhets-tecken läggs ner?

■ Det danska dövförbundet, DDL, uttrycker oro för att "Nyheter på tegnsprog" kan komma att försvinna. Anledningen är den nya digitala kanalen, som blir tillgänglig för alla från och med den 1 november 2009. På den kan alla ta del av tecken-språkstolkade nyheter mellan klockan 17 och 20. Danska Danmarks Radio (motsvarighet till SVT) har yppat önskemål om att lägga ner Nyheter på tegnsprog. DDL uppmanar till debatt på sin hemsida deaf.dk.

Bebisar lär sig tecken för svininfluensa

■ Yvonne K Lavelle har släppt en babyteckenbok som svar på den pågående globala pandemin, svininfluensan. Den innehåller 30 tecken, bland annat för "varmt", "smärta" och "mer vatten". Författaren hoppas att boken gör att bebisar bättre kommunicerar med sina föräldrar när de känner sig illamående, skriver BBC News. Det bör tilläggas att ett av tecknen är "kram". Boken säljs i Kanada, Storbritannien och USA.

Surftävling för döva på Hawaii

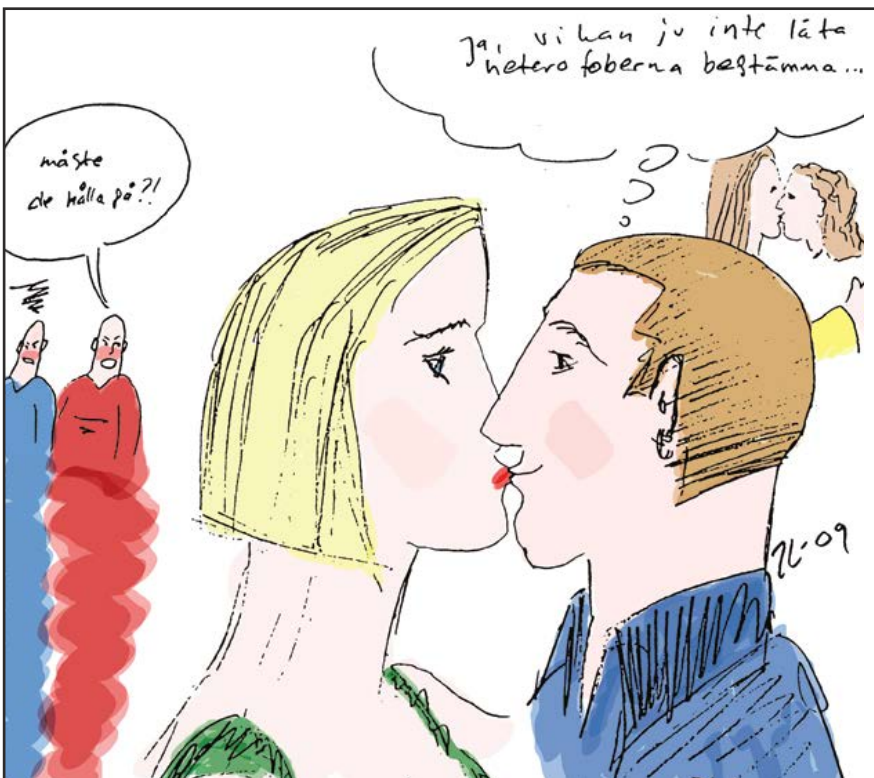
■ I somras ägde en surftävling rum för döva surfare på Hawaiiön Oahu. En kvinna från U.S. Deaf Surfriders Association berättar att hon inte hade en aning om att det fanns döva surfare i Australien och Japan. Varje gång tävlingen arrangeras, vilket är vartannat år, upptäcks enligt henne fler och fler döva surfare från hela världen. Även schweizare och portugiser kom. År 2011 sker surftävlingen för döva i Brasilien, skriver Khon2.

Obama gillar dövön Martha's Vineyard

■ Även USA:s president, Barack Obama, och hans familj gillar att ha semester på Martha's Vineyard. Landets forne president, Bill Clinton, är sedan en tid tillbaka förjust i ön, enligt tidningen Guardian. Det är inte vilket ställe som helst; ön är känd för att ha haft ett samhälle där "alla" kunde teckna. Ett ovanligt stort

antal döva bodde där med start under det tidiga 1700-talet, vilket innebar att dövhet ärvdes i flera generationer och att hörande lärde sig tecken-språk. Sedan avtog det då allt fler flyttade till fastlandet.

TECKNING: TOMAS LAGERGREN

Minikurs i teckenspråk lockade många

Ett teckenspråkstält slogs upp på Ung08-festivalen i Stockholm. Parollen var "I love teckenspråk". Den var en besöksmagnet.

Musikbasen var hög. Kondomer delades ut. TV-spel erbjöds i ett av tälten. Det vimlade av sommarlovslediga elever på Ung08-festivalen i Kungsträdgården. Skylten "I love teckenspråk" syntes väl i folkhavet. En och annan nyfiken hörande tittade in i tältet. Alerta "lärare" var snabbt på plats och frågade via tolk: "Vill du lära dig lite teckenspråk?". Två av dem som fick ett litet smakprov på det visuella språket, var Abbe Laali och Alex Jhones.

– Kanske jag träffar en döv så småningom. Då är det bra att kunna, säger Alex.

I rummet stod en soffa som fungerade som en tillfällig fritidsgård då Dukis hade stängt. På en vägg fanns en stor skärm som oavbrutet visade 200 olika tecken. Varje dag delades TV-serien Anders.se i dvd-format ut till den som kunde bokstavera hela alfabetet snabbast. T-shirts med "I love teckenspråk eller deafhood" fanns också att köpa. Och så Dukis "berömda" chokladbollar. Det var andra året som SDUR (Stockholms dövas ungdomsråd) slog upp ett teckenspråkstält. Syftet var att språket skulle synas och sprida kunskaper om döva.

– Många vågade komma, försöka, göra misstag... Det är kul! säger Elisabet Farkas, verksamhetsledare vid SDUR.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Clara Högberg lär ut tecken.

Malvaskolan erbjuds lokal på Kungsholmen

■ Stockholms universitets lokaler i Konradbergssområdet på Kungsholmen kan vara platsen för nya Malvaskolan, sammanslagningen av Alviks- och Manillaskolan. Byggnaderna kommer att stå tomma när universitets lärarutbildningar flyttar till Frescati senast 2012, enligt DN. Stockholms stads utbildningsförvaltning och Specialpedagogiska skolmyndigheten utreder nu om stället kan vara det rätta, verksamhets- och kostnadsmässigt. Besked väntas komma under senhösten 2009. Trestegsplanen med gemensam förskoleklass höstterminen 2010 och delning av skolorna året därpå ställs in, skriver Malvanytt.

Protester mot utvisning

■ Ett drygt 15-tal personer från Blekinges dövförening, Röda korset och elever och lärare från Önnestads folkhögskola demonstrerade i juli utanför Migrationsverkets lokaler i Karlskrona. De protesterade mot myndighetens beslut att utvisa

två döva män till Elfenbenskusten. Skälet var att männen inte hade något språk när de kom till Sverige för tre år sedan.

De kunde inte berätta om rebellkrig, våldsovergripp och kränkningar som de utsattes för i sitt hemland på grund av sitt funktionshinder. Därför måste beslutet omprövas, menade demonstranterna. Migrationsverket svarade att männen hade fått tala om sin situation med hjälp av tolkar, enligt Sveriges Radio. Nu är männens ärende överklagat till EG-domstolen, sedan Hovrätten inte beviljade dem prövningstillstånd.

Film om döva på hörande arbetsplatser

■ I slutet av april nästa år kommer den första delen i medieproduktionen som handlar om hur det är att vara döv eller hörselskadad på en arbetsplats där teckenspråk inte är vanligt. Detta projekt drivs av Dövas förening i Örebro tillsammans med stiftelsen Activa, Sveriges dövas ungdomsförbund och Örebro dövas ungdomsklubb med medel från Allmänna arvsfonden. Ett tiotal intervjuer görs runt om i Sverige under projektets

första år. Tanken är att teckenspråkiga ungdomar på väg ut i arbetslivet, ska vara bättre förberedda. Materialet är även riktat till arbetslösa. Förutom mötena med döva och hörselskadade anställda finns också information om olika yrken och arbetsmarknadens krav i produkten. Projektet är tre år långt.

Tillgänglighetsmålet "uppkäftigt"

■ Stockholms stads funktionshinderombudsman Riitta-Leena Karlsson anser att målet att Stockholm ska vara världens tillgängligaste huvudstad, är uppkäftigt och käckt. Det saknas enligt henne kriterier för vad det innebär. Målet känns därför mer som en slogan än som något konkret, säger hon till DN. Hon anser att det viktigaste inte är att vara bäst utan att skapa en tillgänglig stad i världsklass där kommunen tar vara på goda exempel från städer som uppfattas som förebilder av personer med funktionsnedsättningar.

SEX FRÅGOR...

Den konservativa politikern Ádám Kósa från Ungern är den första döva EU-parlamentarikern. Nu kommer teckenspråket att bli mera synligt i maktens korridorer i Bryssel. Han tror att vi får allt fler funktionshindrade i framtiden.

Nu tar ungraren Ádám Kósa plats i EU-parlamentet

1 Vad var din första tanke när du fick veta att du blev uttagen till Europaparlamentet?

– Det var en stor överraskning. I det ungerska dövförbundet pratade vi om att döva som kan bli politiska ombud, var en avlägsen dröm.

2 Hur känns det att vara en pionjär i Europaparlamentet?

– Det sporrar mig. Dessutom axlar jag på mig ett ansvar som är angenämt.

3 Varför tror du att du fick en av Ungerns 22 platser i parlamentet?

– Jag var ombedd att kandidera som ledare för en icke-statlig organisation, i detta fall det ungerska dövförbundet, inte som politiker. Från min synvinkel litade folk på dem som har ena foten i den icke-statliga sfären, andra foten i den politiska sfären. Min dövhet bidrog inte till framgången. Att jag var jurist och politiker kandidat, visade att jag och andra döva är lika värdefulla som alla andra medborgare i samhället.

4 Hur ska du kommunicera med de andra i parlamentet?

– Jag använder mitt modersmål, ungerskt teckenspråk. Precis som andra ledamöter kommer jag att ha en tolk som arbetar bredvid mig. Den enda skillnaden är att han först måste taltolka mig när jag tecknar, sedan blir det i sin tur översatt till engelska, till exempel.

5 Vilka frågor planerar du att driva?

– Nyckelfrågan är att vi måste närma oss sociala frågor som rör funktionshindrade på ett annat sätt. Utbildningssystem måste göras mer tillgängliga för unga och vuxna funktionshindrade. Funktionshinderprojekten behöver harmoniseras mera mellan EU-länderna. Ett av mina uttalade mål är att göra det möjligt för människor med funktionshinder att arbeta eftersom jag tror att det är det enda sättet för dem att bli uppskattade och självständiga medlemmar i samhället.

6 Hur tror du att framtiden blir för döva i EU?

– Jag tror att döva kommer att bryta sig fram mer och mer för att leva sina liv bättre. De lär sig, går på universitet och får ett högkvalificerat jobb. Det är då de upptäcker sina verkliga förmågor, och slåss sedan för dem. Vidare tror jag att på grund av den åldrande befolkningen kommer antalet personer som lever med någon form av funktionshinder, oavsett orsak, att öka om två eller tre generationer. Samhällen står inför tuffa utmaningar, medan antalet anställda faller och inkomsterna sjunker, kvarstår de sociala behoven. För att vi ska få fler skattebetalare, måste staterna anställa fler, inklusive funktionshindrade.

NICLAS MARTINSSON

...till Ádám Kósa, EU:s första döva parlamentariker

Österrikes parlament får sin första döva politiker

■ Den gröna politikern Helene Jarmer, svors in i det österrika parlamentet i juli. Därmed blev hon den första döva ledamoten. Hon är till vardags ordförande för dövförbundet i Österrike och bild- och mattelärare. I och med hennes politiska tillträde i parlamentet är nu alla debatter och tal tolkade, skriver AFP.

ÁDÁM KÓSA

Född: 1 juli 1975 i Budapest.

Familj: Gift, två söner, 5 och 2 år.

Studier: Juristutbildning, mm.

Gör: Är även ordförande för det ungerska dövförbundet och ledamot i European Union of the Deaf, EUD, och i World Federation of the Deaf, WDF, bland annat.

Är medlem: I det konservativa partiet, Fidesz, det största oppositionspartiet i Ungern.

Sitter: I europeiska folkpartiets grupp i EU-parlamentet, är ledamot i utskottet för sysselsättning och sociala frågor och suppleant i utskottet för transport och turism.

Han slog sin motkandidat i kongressvalet med rösterna 47 mot 25. Nu har han nått målet – att leda SDR som ny förbundsordförande. Men han tar över ett förbund med krympande ekonomi. Och han byter roll – från verkställare till beslutsfattare. Hur ser han på sin nya situation? DT har tagit pulsen på Ragnar Veer, förbundets nye ledare.

Från SDR-anställd till ledare

Ragnar Veer om sin nya roll som förbundsordförande

Vad vill du göra som ordförande för SDR? Vilken typ av ledarskap kommer vi att se av dig?

– Det är kanske lite för tidigt för mig att kunna uttala mig om just detta. Jag hanterar än så länge min ledarstil efter vilka förutsättningar som råder. Det är en situationell ledarstil som de flesta organisationsledare praktiserar. Jag är som de flesta i folk rörelsen, en demokratisk ledare.

• Har du någon/några visioner för mandatperioden 2009-2013?

– Min vision är: Bra utbildning ger ett gott liv. Alla döva som lever i det svenska samhället ska ha rätt att få ta del av dess service på samma villkor som andra. Det innebär att varje teckenspråkig individ ska få rätt till teckenspråkstolk, teckenspråkskunnig personal i skola, omsorg och vård och få tillfredställande respons av god kvalitet.

• Förutom teckenspråket och arbetet med att förbättra ekonomin, vad kommer ni att prioritera främst?

– Förbundsstyrelsen i förra mandatperioden beslöt att dra ner på delar av organisationen av ekonomiska skäl som medlemmarna väl känner till. Jag hoppas att SDR:s ekonomiska situation ska ha stabiliserats 2010. År 2011 kan vi se effekterna av de ekonomiska förutsättningarna för utvecklingen av SDR:s organisation.

– Vi i förbundsstyrelsen kommer att diskutera under början av den nya mandatperioden de ekonomiska förutsättningarna och hur vi kan utveckla organisationen.

– Det finns tre viktiga ekonomiska stolpar som bär SDR: Organisationsstöd, försäljning/annons och Ideella Spel. Vi ska titta mera på försäljningsverksamheten och jag tror också mycket på Ideella Spels lotteriverksamhet som ger SDR ett bra ekonomiskt stöd. Det är de två viktigaste faktorerna som vi själva kan påverka.

– Organisationsstödet är svårare att påverka. Här måste vi tampas med politiker och andra aktörer. Stödet är inte rättvist i förhållande till de insatser som SDR bidrar med i samhället.

– SDR är inte lika stort som för 10 år sedan. Men trots minskat ekonomiskt stöd och en mindre organisation står vi fortfarande enade och starka med teckenspråket som grund. Vi kommer att göra ett nytt avstamp till en ny och mer effektiv organisation i modern tappning. Mitt mål är att vi i förbundsstyrelsen ska föra en dialog med dövöreningar, länsföreningar och länsförbund om organisationsutveckling. Vi ska se om vi kan stå enade med en ny organisationsstruktur och nya arbetssätt. Jag tror mycket på medlemmarnas frivilliga kraft som gör ovärderliga insatser för våra gemensamma frågor.

• Du kommer in i styrelsen direkt inifrån förbundet, närmast från kansliet, där du jobbat som ombudsman i ett antal år. Nu är du förbundsordförande. Det är som alla vet, två väsensskilda uppdrag. Hur ser du på det och hur ställer du om mentalt inför detta?

– Det är helt klart två helt olika roller och uppdrag. Som ombudsman verkställde jag förbundsstyrelsens beslut. Nu är det jag som ansvarar för beslutet tillsammans med styrelsen.

– Jag är medveten om vilket uppdrag förbundsordföranden ska ha teoretiskt sett. I början var det ovant att bemöta mina före detta kollegor i den nya rollen som förbundsordförande. Men det går utmärkt att föra en dialog med dem som jag nu kallar medarbetare istället för kollegor, när jag är ledare i organisationen. Jag är glad att SDR har professionella medarbetare som hanterat det här på ett seriöst sätt efter kongressen.

– Lojaliteten med SDR som organisation där kongressen och förbundsstyrelsen beslutar är viktigast för att få en levande demokratisk organisation att fungera. Sommaren har jag ägnat åt att försöka utveckla mig i rollen som förbundsordförande. Jag har haft några träffar med förra förbundsordföranden

”Bra utbildning ger ett gott liv.”

►► Forts. på nästa sida

Handikappersättningen är en ständigt het potatis i dövsammanhang. Den har diskuterats livligt bland döva – hemma och på dövföreningarna. Och åsikterna går isär. Behöver vi handikappersättning? Och handikapp som handikapp?

Men det går inte att jämföra olika handikapp. Det står klart, efter DTs rundringning till handikappförbunden. Alla är däremot överens om en sak: Tillgängligheten borde förbättras. På alla plan.

Pelle Kölhed, Riksförbundet för trafik-, olycksfalls- och polioskadade.

Handikappersättningen – en ständigt het potatis

De flesta anser att handikappersättning ska finnas eftersom funktionshinder medför merkostnader. Men det finns döva som menar att de inte är funktionshindrade och därmed inte behöver ersättningen – åsikten är att samhället ska stå för alla kostnader.

Idag får cirka en halv miljon personer handikappersättning i Sverige.

DT kollade med andra handikappförbund hur debatten ser ut där. Det skiljer sig åt avsevärt.

Vill ha höjd ersättning

På Riksförbundet för Trafik-, olycksfalls- och polioskadade berättar Pelle Kölhed om deras situation.

De vill ha ersättningen höjd:

– Vi har direkta merkostnader som kan relateras till funktionshindret vi har. Det kan gälla kostnader för transporter, boende, extra klädslitage och diverse handräckning från andra människor som måste ersättas på något sätt. Jag tänker då inte på personlig assistans, det är många som inte får det. Vi har också kostnader för inköp av hjälpmedel som inte kan erhållas av samhället. Politikerna hänvisar allt oftare till att vi alla har ett egenansvar. Så kort sagt – vi vill ha kvar handikappersättningen eller som vi brukar kalla det: Lytesapanaget.

”Bilen är våra ben”

Barbro Gregorson på DHR, De Handikappades Riksförbund, berättar lite om vilken situation en rörelsehindrad kan ha. Enligt en undersökning av socialstyrelsen täcks bara 60% av kostnaderna.

– Resten får vi stå för själva. Vårt problem är att många av oss har höga merkostnader och att handi-

kappersättningen inte på långa vägar täcker dessa.

– Ett exempel är våra höga bilkostnader, bilen är våra ben och vi behöver bilen även för mycket korta sträckor. Om man inte arbetar så räknas endast drygt 2.000 kr/år som merkostnad för bilen! Den summan täcker inte ens bilförsäkringen och andra kostnader för bilen som bensin och dyl.

Bilstödet är på 60.000 kr vart 9:e år och det täcker ju inte på långa vägar inköp av en ny bil.

Inte ens kostnaden för färdtjänst är rimlig, beto-
nar Barbro:

– Det är nästan bara i Stockholms län som färdtjänstkostnaden är densamma som ett månadskort på buss.

Annorlunda för döva

Situationen för döva är annorlunda. Det finns döva som sagt upp handikappersättningen. Elsa Brunemalm är en av de få döva som gjort det. Här förklarar hon för DT varför:

– Jag personligen har inga merkostnader pga. mitt funktionshinder. Jag sa upp handikappersättningen för att det är fel väg att gå. Pengarna tillhör oss men de ska inte heta ”handikappersättning”. De bör i stället heta statsbidrag och gå till SDR och andra organisationer som har berörighet att verka för dövas rättigheter och tillgänglighet i samhället, säger hon och tillägger:

– Dessutom väcker min uppsägning starkare reaktioner än om jag bara valde att ge bort min handikappersättning till exempelvis SDR.

TOMAS LAGERGREN

”Kort sagt – vi vill ha kvar handikappersättningen eller som vi brukar kalla det: Lytespengarna.”

Ragnar Veer... >>> Forts.från föreg. sida

Lars-Åke Wikström som generöst delgett mig sina kunskaper och erfarenheter. Jag har också haft turen att få en pratstund med FSDB:s ordförande Pontus Degsell och HRF-ordföranden Jan-Petter Strömgen. De gav mig några tankvärda tips och råd.

– I sommar har jag läst en del litteratur om styrelsearbete och förvaltning samt material från Ledarinstitutet och haft långa

diskussioner med generalsekreterare Tord Lind om organisationsutveckling, ekonomi och om kommande uppdrag. Jag har lärt mig ganska snabbt att se vilka uppdrag och ansvar man har som förbundsordförande.

– Men det tar trots allt lite längre tid att ställa om sig mentalt sett. SDR har faktiskt fått en ny ledare efter en mångårig kämpe som Lars-Åke Wikström. Jag är medveten

om medlemmarnas förväntningar på mig som ny ledare.

– Jag får försöka vara mig själv och ska göra så gott jag kan efter bästa förmåga. Jag ser fram emot ett utmanande och spännande uppdrag som medlemmarnas förtroende gav mig på kongressen.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

JA

Skilda åsikter

Bargro Gregorson och Elsa Brunemalm har olika syn på behovet av handikappersättningen

TEXTER:
TOMAS LAGERGREN

NEJ

Elsa Brunemalm, 22, ströjobbare:

Barbro Gregorson, 60+,
handläggare på DHR:

Behöver vi handikappersättningen?

– **Det går inte att jämföra** eftersom våra funktionsnedsättningar medför olika merkostnader. Döva/gravt hörselskadade och blinda får automatiskt ersättning. Har man däremot en rörelsenedsättning så gäller inte den regeln. För oss gör Försäkringskassan i stället en mycket noggrann individuell prövning av varenda merkostnad och hjälpbehov som vi har. Man får vända ut och in på sig och många tycker denna ytterst noggranna prövningen är mycket jobbig.

– Vi anser också att vi självklart ska behandlas lika som alla andra i samhället och att samhället ska stå för våra kostnader, t.ex för alla hjälpmedel i stället för att den enskilde för stå för hela kostnaden för dessa eller betala en egenavgift. Men vi tror ändå att ersättningen behövs för vissa merkostnader och hjälpbehov. Jag tror det är omöjligt för samhället att täcka alla merkostnader för oss med rörelsenedsättning. Det blir för mycket petande i detaljer.

– Det är bättre med det nuvarande systemet där vi får en summa varje månad och sedan är det upp till individen hur den används. Samhället ska t.ex inte lägga sig i hur mycket tvättmedel jag måste köpa (om jag har hud- eller inkontinensproblem som hänger samman med min rörelsenedsättning) och kostnaden för vatten och elförbrukningen i tvättmaskinen eller hur ofta jag behöver använda telefonen får att ringa färdtjänst, läkare, sjukgymnast osv.

– Det ska räcka att dessa merkostnader tas upp vid ansökan om handikappersättningen, sedan ska inte Försäkringskassan gå in och peta.

– Ett krav från DHR är därför att ytterligare en högsta nivå ska införas, för att personer som har för låg ersättning ska få bättre kompensation. Ett ytterligare kvar från DHR är, att fler faktiska merkostnader ska godkännas.

– **Handikappersättningen** är de dövas rättighet? Jag tycker svaret är ett solklart nej! Vi får aldrig glömma att det endast är en ersättning. Slår man upp ordet i ordlistan får man betydelser som gottgörelse och kompensation. Handikappersättning är en *ersättning* som är en ursäkt för vad staten inte kan eller orkar göra för oss döva. De orkar inte fixa tillgänglighet åt oss. Istället ger de oss motsvarande en normal månadslön extra per år så att vi ska hålla käften om alla fel och brister som finns i samhället. Handikappersättningen är tänkt att gottgöra bristerna

– Mina cirka 15.000 kr i ersättning per år kanske inte gör så stor skillnad för staten men om vi tänker att cirka 10.000 döva får ersättningen uppgår det faktiskt till cirka 150 miljoner kronor per år. Det är mycket pengar vi snackar här nu.

– Inte konstigt att den svenska staten inte vill lägga ut ännu mera pengar på tolkning, textning, tillgänglighet i lokaltrafiken och allt det där som faktiskt är våra rättigheter. Istället behåller döva pengarna och spenderar dem efter sitt eget huvud.

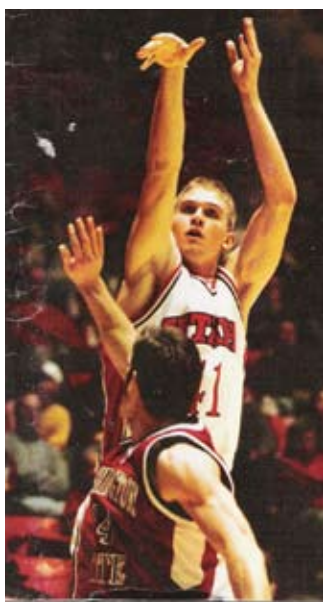
– Om alla döva istället valde att ge bort sina ersättningar till exempelvis SDR två månader i sträck. Då skulle SDR få cirka 12 miljoner kronor. Detta skulle motsvara vad SDR får i stats- och övriga bidrag på tre år.

FAKTA om handikappersättning

Ersättningen utgår till den som på grund av sitt funktionshinder har ett betydande hjälpbehov och har merkostnader i sitt liv på grund av funktionshindret.

Det finns tre basbelopp. Döva får den lägsta:

36 % av prisbasbeloppet: 15.408 kr
53 % av prisbasbeloppet: 22.684 kr
69 % av prisbasbeloppet: 29.532 kr
(Priserna gäller per år och person.)

Ur Lance Allreds fotoalbum.

Döv NBA-spelare släpper bok

■ Lance Allred är en ovanlig man. Han inte bara blev den förste döve basketspelaren i NBA (National Basketball Association) utan kommer också från en mormonfamilj och är över två meter lång. I somras släppte han en bok, "Longshot: The Adventures of a Deaf Fundamentalist Mormon Kid and His Journey to the NBA" ("En döv fundamentalistisk mormonunges äventyr och väg till NBA").

Som liten fick han veta av en söndagslärare att han blev döv som straff för de synder han begick i sitt förra liv. När han var 12 år gammal, gick hans familj ur mormonförsamlingen, skriver Daytona Beach News. I dag är Lance 27 år gammal och har spelat professionell basket i fem år, bland annat i Frankrike, Turkiet och

i NBA:s utvecklingsliga D. En kort period deltog han i Cleveland Cavaliers och blev därmed den förste döve spelaren i den högsta NBA-ligan. Boken har inspirerat många föräldrar till döva och hörselskadade barn.

Besök Lances officiella hemsida, på vilken han bloggar: lanceallred41.com

Satellitbild av Himalaya-massivet.

Dövsamhälle i indisk bergsby

■ I den sömniga byn Dadhkai, beläget högt upp i Himalayabergen i norra Indien, är majoriteten av invånarna döva eller "stumma", som Reuters Life skriver. Alla 47 familjer har minst en medlem som varken kan höra eller tala. Det första kända fallet sträcker sig tillbaka till 1931. Nu har antalet döva eller "stumma" ökat till 82.

Det orsakar problem, enligt en äldre man som nyhetsbyrån Reuters talat med. Inte bara familjerna, utan också hela byn, utsätts för trakasserier. Byn är isolerad från världen då inga vägar eller transportmöjligheter finns. En flod gör att de är avskurna från den närliggande regionen. Anledningen till att så många döva bor i Dadhkai, är enligt en dövlärare att nära släktingar gifter sig med varandra och skaffar barn.

Därför har genetiska problem uppstått. Undantag finns dock: En kvinna berättade för Reuters att hon är gift med en döv man. De har fött tre hörande barn, och alla kommunicerar med varandra på teckenspråk. Regeringen har sagt att ett hälsoteam ska skickas till byn "snart".

Se in.reuters.com för fullständig artikel och videoinslag. Sök på "dadhkai deaf".

ANNONSER

Historia – helt enkelt

Historia – helt enkelt är en annorlunda historiebok i pdf-format. Den är kortfattad, men täcker ändå en period på över 2000 år av mänsklig verksamhet. Texten är lättläst, tydlig och förklarande, utan att kännas tillrättalagd.

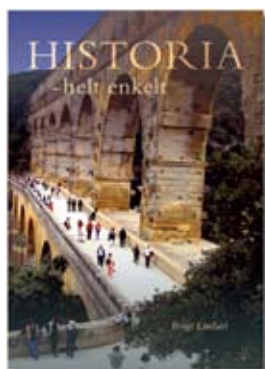
Boken har tillkommit under arbetet med döva och hörselskadade elever och speglar gymnasiet grundläggande kurs i historia. Den som känner att vanliga lärobokstexter är tunglästa och svåra att förstå kommer att upptäcka att Historia – helt enkelt erbjuder en unik möjlighet till förståelse och kunskapsglädje. Boken börjar med det som hände i antikens Grekland och Rom och avslutas med det som alldeles nyss har hänt i vår egen tid.

Primärt utvecklat för elever som är döva/hörselskadade, från 16 år och uppåt.

År 2009, Författare: Bengt Lindahl

Beställ direkt från Butiken på www.spsm.se eller order@spsm.se • Tel 020-23 23 00 • Fax 090-13 75 30

Historia – helt enkelt
Best. nr 12121 139,- (147,-)
Pdf (11,2 Mb), A4, 139 s.
Foton och illustrationer i färg/svartvitt.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

www.spsm.se

Riksteaterns Tyst Teater i samarbete med Ramesh Meyyappan och Spike Theatre presenterar:

Gin & Tonic & PASSING TRAINS

En oväntad, starkt visuell berättelse med svart humor och inspiration från Charles Dickens spökhistoria The Signalman.

7 september.....Stockholm
11 september....Malmö
15 september....Linköping
18 september....Örebro
22 september....Härnösand
23 september....Söråker
24 september....Östersund
26 september....Bollnäs

"Meyyappan produces the best kind of confidence trick - he has you seeing things that aren't there!"

The Glasgow Herald - 2007

Best Western Riksteaterns huvudsponsor

RIKSTEATERN

Biljetter och information:
riksteatern.se/ginandtonic

Stort intresse för dövhistoria

Jon Marin Brauti talade om utvandringen från Norge till Nordamerika under perioden 1825-1955. Han hade funnit över 100 döva som flyttade till Nordamerika. Ännu fler kan det bli. Han fortsätter forska.

*WFD – World Federation of the Deaf (Dövas världsförbund)

John A Hay från Storbritannien har inventerat dövmuseer och arkivcenter i tio länder.

Stockholm arrangerade i augusti den sjunde internationella dövhistoriekonferensen 2009; samma år som Manillaskolan fyllde 200 år. Minst 212 personer från 31 länder kom. En fråga som lyftes var vikten av arkivering och samarbete kring dövmuseer i världens alla hörn.

Dövhistorien kan inte göra sig påmind tydligare än så här; den fem dagar långa internationella dövhistoriekonferensen ägde rum i Näringslivshuset precis invid Stockholms dövas förenings gamla lokaler på Storgatan. Tillställningens valspråk var "Utan historia, ingen framtid". Ett digert föreläsningsutbud bjöds: hela 26 stycken. De var mellan en halv timme och en timme långa och spann över många olika områden: döva utvandrare från Norge till Nordamerika, gamla siffertecken och stora personligheter, t.ex. Carl Becker.

John A Hay från Storbritannien hade gjort en två månader lång rundresa 2006 och inventerat dövmuseer och arkivcenter i tio länder. Han uppmuntade varje nation ansluten till, WFD*, att börja fundera på hur de kan börja samla material och göra sig kända för sina eventuella arkiv och dövmuseer.

– Hur kan man få många besökare, ha dragplåster och finansiera sina dövhistoriemuseer? Det och arkivering är sådant som behöver diskuteras, sa han, och ville att frågan väcks på nästa WFD-kongress i Sydafrika 2011.

Han anser att i ett bra dövmuseum ska ett tydligt skifte finnas: från den medicinska synen på dövhet till den sociokulturella synen. Allmänheten ska få en positiv uppfattning av döva.

Arrangören Gunilla Wågström-Lundqvist från Sveriges dövhistoriska sällskap var positivt överraskad av att allt under konferensen flöt på väl. Hon hoppades att en ny yrkesgrupp skulle bildas: döva historieforskare.

– Många döva är ju (teckenspråks)lärare. Om vi ska öppna ett dövmuseum och arkivcenter i Sverige, behöver vi också utbildade forskare. De kan exempelvis bli museiansvariga eller arkivföreståndare.

• Sanningskommissionen kan vara på väg att bildas snart. På vilka sätt kan den bli ett inslag i dövhistorien?

– Jag hoppas att den bildas! Då kan döva få en uppriktelse. Sedan kan vi börja gå åt rätt håll, utvecklas och få bättre självförtroende. Annars är det risk att historien upprepas där döva med CI kommer ut och talar om att de inte mår bra.

Utöver föreläsningarna erbjöds även guidade turer, Tyst teaters show med heta stolen, där svenskan Yker Andersson blev grillad, pubafton i dövföreningen och galamiddag på Vasamuseet. Nästa konferens arrangeras i Toronto 2012 och nästnasta i Edinburgh 2015 (beslutet om den staden togs i Stockholm).

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

• Vilka dövrelaterade 2000-talshändelser kommer att gå till historien om 50 år?

Sid-Ahmed Nouar, rektor, Paris, Frankrike
– 2000-talseran präglas av att vi har större respekt för var-

andra än tidigare decennier. Allt fler döva blir erkända och har rätt till kultur, språk och utbildning. Det som hände i just mitt hemland, är att jag blev den förste döve rektor på länge. En döv rektor fanns sedan många år tillbaka. Först var min tvåspråksskola för både döva och hörande privat. Den ligger i Massy utanför Paris. Vi kämpade i ett år för att skolan skulle bli allmän. Det rönte uppmärksamhet i media. I somras sa regeringen ja.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Maj Daver, teckenspråkslärare, Härnösand, Sverige
– Den enorma tekniska utvecklingen. Medieutbudet

har blivit avsevärt bättre, exempelvis Nyhetstecken i mobilen, Teckentorget på internet och serien Anders.se med flera. Teckenspråksundervisningen i skolan har blivit roligare. Tidigare var det tröttsamt med VHS-video och teoriprat. Nu har vi andra undervisningssätt. Vi kan bland annat välja att ha chatt eller visa powerpoint-presentationer.

Dmitry Katsnelson, ekonomiskonsult, Oslo, Norge
– Antalet döva med cochleaimplantat (CI)

har ökat stort. Deafpower är därför inte lika stark. "Dövkoderna", där vi döva kan förstå varandra och veta när det är rätt att skratta, avbryta eller skoja, är inte så självklara längre. Allt fler dövskolor läggs ner. Gruppen döva elever som går integrerade växer. Många döva ungdomar har en annan identitet i dag jämfört med tidigare generationer. De lyssnar på iPod, vill leva som hörande och har hörande flick- eller pojkvänner.

Hend Al-Showaier, forskare mm, Riyadh, Saudiarabien
– Det är väldigt stora problem i arabvärlden.

Tolkarna vill ha ett och samma teckenspråk för alla döva araber, precis som med det talade språket. Faktum är att minst 22 olika teckenspråk finns. 2001 togs ett teckenspråkslexikon fram. Tolkarna använder tecken från det, som många gånger inte brukas bland döva. Vi missförstår en hel del när vi lyssnar på dem. Tolkarna kämpar också för att sprida sina tecken till yngre döva. Det är en vansinnig utveckling att döva tvingas rätta sig efter dem, när det borde vara tvärtom!

Kenny Åkesson var en flitig debattör.

Ola Lundström fick se sig slagen som ordförandekandidat av Ragnar Veer (i bakgrunden).

Joakim Hagelin Adeby lyssnar och funderar.

Veteraner spekulerar. Lars Kruth (t.v.) i ivrigt samspråk med Karl-Erik Karlsson, ordförande i Sveriges Dövas Pensionärsförbund.

Låw blev grundligt avfirad efter sina 17 år som medalj nr 24 – en total överraskning som gjord (bildskärmen) och Lars Kruth stod för medaljut

Sanningskommission och – hetaste frågorna på kongressen

Under tre intensiva dygn i mitten av juni vändes det och vreds på många väsentliga frågor i Ejendals Arena i Leksand.

Budgeten godkändes, motionerna behandlades, debattens vågor gick stundtals väldigt höga och en ny styrelse såg dagens ljus.

2009 års kongress var speciell i flera hänseenden än tidigare.

Efter 17 år som förbundsordförande gick Låw, Lars-Åke Wikström, i pension och överlämnade ordförandeklubban till sin efterträdare, Ragnar Veer.

Det blev många och långa uppvaktningar, presenter och tal från förbundsmedlemmar, medarbetare och ditresta samarbetspartners. Familjen, golfen och bridgen skall hädanefter stå på dagordningen, enligt exordförandens egen utsago. Men några extra SDR-uppdrag lär det visst finnas tid för ändå...

FirstClass - en het fråga

Att FirstClass ska försvinna och på sikt bytas ut mot det nya Intranätet föranledde många och långa diskussioner om användarvänligheten hos FirstClass respektive det nya Intranätet.

Lars-Åke Wikström (t.h.) gratulerar sin efterträdare Ragnar Veer till posten som ny förbundsordförande.

FirstClass

Kongressen beslöt, mot styrelsens förslag, att First Class kommer att finnas kvar parallellt med Intranätet tills vidare.

Ja till sanningskommision

Styrelsen fick även backa på sitt beslut om att avslå en motion om att starta en sanningskommision kring förtrycket mot döva under 1950-80-talet.

TEXT: ÅSA MÖLLER. FOTO: TOMAS LAGERGREN

OBS! Samtliga beslut m.m. kommer att finnas på SDR:s intranät. Information från själva kongressen finns på sdrf.se/sdr.

ordförande i SDR. Bland annat föräddades han Kruth-le honom "teckenlös" en lång stund. Yvonne Modig (på delningen).

Gunilla Wägström Lundqvist pläderade varmt för inrättande av en sanningskommision.

Ragnar Veer tackade för ombudens förtroende.

SDR:s nya styrelse. Stående fr.v. Maria Sundholm (ny), Mats Jonsson (omval), Åsa Henningsson (ny), Cathrine Björkstrand (ny), Göran Alfredsson (ny), Joakim Hagelin Adeby (ny). Sittande fr.v. Britt Karmgård, vice ordförande (ny), Ragnar Veer, ordförande (ny) och Ola Lundström (omval).

Dövas Tidning tar en titt på våra grannländers tolksystem. I de tre förra numren var det Danmark, Finland och Norge. Nu går turen till Island. Det här är den sista delen.

Tolkservicen på Island

Fungerar trots finanskrisen

Den isländska bankkrisen med kraftigt försvagad valuta som följd påverkar inte tolkservicen. Vardagen för brukarna rullar på som vanligt. I Island finns endast drygt 20 tolkar.

Island har cirka 313 000 invånare. Av dem är mellan 130 och 150 tolkbrukare. Kommunikationscentret för döva och hörselskadade, SHH, har hand om servicen. Ledorden är delaktighet och självbestämmande för personer som använder isländskt teckenspråk. Döva och hörselskadade islänningar kan beställa tolk till alla områden, men inte utländska resor. Ingen budget finns för sådant. I övrigt är tjänsten kostnadsfri för brukarna.

Finansieringsmodellen påminner om den danska. Regeln är att offentliga institutioner, kommuner och privata sektorer (t.ex. företag som Toyota som vill ha tolk till sin bilutställning) ska stå för tolkkostnaderna.

Om ingen klar betalningsansvarig finns, då kan en särskild kassa avsedd för privata tolkärenden motsvarande 14 miljoner isländska kronor, (ca 770.000 svenska kronor), användas. Exempel på sådana uppdrag är bankbesök, fastighetsköp, träff med ett medium, begravning och bröllop.

– Förra året räckte pengarna till privata ärenden, säger Fanney Ingólfssdóttir, samordnare vid SHH.

Ifjol tolkades 8607,5 timmar. Utöver den summan tillkommer 853 som inte kunde utföras på grund av för sena beställningar, eller att de gällde längre kurser. Tolkbristen var därmed 11 procent.

Runt 20 teckenspråkstolkare finns på Island. Vid kommunikationscentret arbetar 14. En är anställd i norra Akureyri, och en i västliga Grundarfjörður.

Medarbetarna förflyttar sig i landet med buss, flyg, hyrd bil och taxi. Centret prioriterar så här: De som beställer först, får första tjing på tolkarna. Annars har nödtolkning, som olycka, sjukdom och polis, alltid högsta prioritet.

Dadi Hreinsson, direktör vid det isländska dövförbundet, anser att tolkservicen i hans land fungerar väl. En brist på duktiga tolkar finns dock enligt honom.

– Vi måste vänta lite tills vi får ett acceptabelt utbud av bra och erfarna tolkar. Vem tackar nej till mer pengar från staten? säger han.

De första tolkarna med universitetsutbildning anställdes 1996. Sedan utexaminerades nya kullar 1997, 2004, 2005 och 2008.

NICLAS MARTINSSON

Hallå där ...

... **Hjördís Anna Haraldsdóttir, lärare, 28 år, bosatt i Reykjavik.**

• **Hur ofta beställer du tolk?**

– Jag beställer ofta tolk till mitt jobb. Sedan ber jag också om tolk till andra områden, till exempel läkarbesök och korta kurser.

• **Hur ofta får du tolk?**

– Nästan alltid, men om jag exempelvis beställer bara en eller två dagar i förväg, kan det vara svårt att få tolk. Ändå önskar jag mig alltid tolk när jag behöver det, ifall de har lediga tolkar just då.

• **Hur tycker du att det isländska tolksystemet fungerar?**

– Bra i stort sett. Ibland har jag möten som drar ut på tiden. Tolken i fråga är ofta flexibel och villig att stanna tills vi är klara.

– Den offentligt finansierade tolkservicen är lyhörd för våra behov, till exempel bildtelefonolkning via MSN* och Skype*. Vad jag däremot kan vilja ha mer av, är bra taltolkare. Jag saknar också en större valfrihet.

– Nu finns bara ungefär 20 tolkar på Island. Ibland får jag tänka mig för när jag beställer tolk till privata ärenden. Det skulle vara bra med fler än en tolkservice. Större konkurrens skapar bättre kvalitet.

NICLAS MARTINSSON

*MSN – (video)chatt-program

*Skype - program för snabba meddelanden, videochatt och telefon

Tommy Lyxell från Språkrådet:

Språklagen förändrar synen på döva

Tommy Lyxell, Språkrådet.

Den 1 juli 2009 fick Sverige en språklag. Språklagen behandlar särskilt det svenska språket, de nationella minoritetsspråken och svenskt teckenspråk. Svenskt teckenspråk nämns i två paragrafer och jämföras med de officiella minoritetsspråken. Det ser gott ut för teckenspråkets status. Språklagen erbjuder möjligheter att förändra synen på dövhet. I språklagen betraktas döva och hörselskadade som en språkgrupp och inte som funktionshindrade.

Idag ges samhällsstödet till döva och hörselskadade till stor del via hälso- och sjukvården; det kan gälla tekniska hjälpmedel, tolkar, teckenspråksutbildning till föräldrar. Landstingen kan mycket om vård men lite om språk.

En anledning till att döva hittills accepterat stämpeln "funktionshindrad" – om än motvilligt – är för att det ger samhällsstöd. Men om samma stöd skulle betalas ut via något annat samhällsorgan, kan man vara övertygad om att döva stoppar ordet "funktionshindrad" i byrålådan.

Ordet signalerar förlust och brist, rehabilitering är trist. Döva och hörselskadade vill känna att de är hela människor och att teckenspråket är något som berikar samhället.

När ett dövt eller hörselskadat barn kommer till världen betraktar samhället det inte som ett teckenspråkigt barn utan istället som ett barn med funktionshinder.

Val av benämning fungerar som en vattendelare. Detta innebär att föräldrar slussas till hörselvården vars uppgift är att återställa hörselfunktioner hos människan.

Om dövhet i första hand betraktas som en språk- och identitetsfråga får det revolutionerande återverkningar. Föräldrarnas första kontakt borde då inte vara hörselvården, utan istället språkexperter, psykologer

eller vuxna döva och hörselskadade, som är de verkliga experterna på att vara döva och hörselskadade.

Det hävdas ibland att snäckimplantat* skapat en helt ny situation och att erfarenheter från det förflutna inte längre kan användas. Men döva och hörselskadade vet bättre. Historien upprepar sig.

Benämningen är ny, men barn med snäckimplantat är egentligen detsamma som hörselskadade barn. Dessa barn behöver få tvåspråkig undervisning – på teckenspråk och svenska. Några timmar teckenspråk i veckan ensam på en kommunal skola räcker inte; tvåspråkig undervisning måste vara en integrerad del av skolgången.

Och TSS (Tecken som stöd) leder inte till språkbehärskning vare sig i svenska eller i teckenspråk, snarare tvärtom. Svenskt teckenspråk öppnar många dörrar, som störningsfri kommunikation, tillgång till tolkservice – vilket kan vara avgörande för lyckade högskolestudier – och inträde till en språkgemenskap.

Språklagen vänder sig till de samhällsstyrande organen, men de verkliga makthavarna är föräldrar till döva och hörselskadade barn. Deras val påverkar dövas och teckenspråkets framtid. Föräldrarna behöver få väl underbyggd information så att de kan ta kloka beslut för sina döva och hörselskadade barn.

Det finns en hel del att göra för svenskt teckenspråk på det språkpolitiska området och språklagen är ett förträffligt redskap i detta arbete.

TOMMY LYXELL

SPRÅKVÅRDARE I TECKENSPRÅK, SPRÅKRÅDET

På Språkrådets webbplats (www.spraakradet.se) finns det en sida med frågor och svar kring den nya språklagen.

* Cochleaimplantat (ci) är en medicinsk benämning. Språkrådet uppmuntrar till att använda svenska allmänord i sammanhang då facktermer inte är nödvändigt. Snäckimplantat är ett användbart ord.

Döva skriver hellre snabbt än korrekt

■ Döva har särskilda strategier när de texttelefonerar varandra. De använder gärna små bokstäver, avbryter inte av misstag utan gör det medvetet, skriver snabbt och är inte så noggranna med grammatiken. Huvudsaken är att kommunikationen flyter på effektivt. Det har Åsa Wengelin från Lunds universitet och Carin Roos från Stockholms universitet kommit fram till i sin forskning av hur texttelefonsamtalen går till. Enligt dem själva är deras resultat säkert inte någon nyhet för döva, men att det ändå är viktigt att ha dokumenterat dövas texttelefonsamtalsmönster för ingen annan har gjort det tidigare.

SPSM fyller 1 år

■ Den 1 juli 2009 fyllde Specialpedagogiska skolmyndigheten ett år. Myndigheten är ett resultat av sammanslagningen av: Specialskolemyndigheten, Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd och Specialpedagogiska institutet. I dag jobbar drygt 1.300 medarbetare där. Huvudkontoret ligger i Härnösand.

– Jag har ett gott liv som dövblind 50-åring

Styrketräning är en av Hans Norbergs favoritsysselsättningar.

Förbundet Sveriges dövblinda fyllde 50 år i somras. Det gjorde dövblinde Hans Norberg också. Dövas Tidning har samtalat med honom om livet som dövblind.

Hans Norberg tog besketet med fattning den där dagen när fick veta att han skulle ha en successiv synförsämring. Då var han elva år gammal. Meddelandet gavs vid en synundersökning då han behövde nya glasögon.

Tonårslivet fortlöpte som vanligt. Han spelade fotboll med andra grabbar i Kristinaskolan i Härnösand. Synfältet var då inte så begränsat. Efter gymnasiet arbetade han som montör i en Volvofabrik och sedan vid Samhall. När han var 41, började han använda förstärkta glasögon. Sju år senare lärde han sig att använda punktskrift.

Idag brukar han låna fem punktskriftsböcker åt gången i tre månader. Det var inte svårt att lära sig att använda punktskrift, tycker Hans.

Han bor i Umeå och är sedan tre år tillbaka för-tidspensionär. Varje dag kommer en assistent hem till honom. Han har fem olika personer som turas

om att vara med honom i upp till åtta timmar. Några av aktiviteterna är bad, promenad och styrketräning.

Matlagning är en annan favorit. Att steka pannkaka och lax själv är dock svårt. Han måste ha hjälp med det av sin assistent. När assistenten gått för dagen, tycker han inte det är trist att vara ensam. Han tar gärna det lugnt och kollar på teve. Att titta på teve går bra för honom tack vare de skarpa bildkontrasterna och ljuset som återges från skärmen. Däremot är det desto svårare när han är ute. Då är ljusfältet nästan bara vitt.

Hans Norberg reser också gärna. Hittills har han besökt många länder, exempelvis Grekland, USA och Österrike.

Han har en döv åtta år yngre lillasyster som också är synskadad. De stöttar varandra. I januari, när han fyllde 50 år, kom systemen över från Örebro och bjöd på tårta. Henrik är nöjd med tillvaron och har svårt att svara på frågan om hur mycket samhället har förbättrats för honom. En sak är dock säker på, sina 50 år till trots: han känner sig fortfarande ung.

NICLAS MARTINSSON

Pontus Degsell är ordförande i FSDB.

FAKTA Förbundet Sveriges Dövblinda

■ Förbundet Sveriges dövblinda (FSDB) hette tidigare Föreningen Sveriges dövblinda. Den grundades 1959. Inspirationen kom troligtvis från den berömda dövblinda amerikanskan Helen Keller, som besökte Stockholm 1957. Valborg Karlsson, Oskar Mattsson och Elisabeth Strömberg ansåg att något borde göras för dövblinda som var en försummad och åsidosatt grupp.

Den 13 september 1959 samlades åtta dövblinda, deras medhjälpare och särskilt inbjudna gäster för möte. Därmed var föreningen etablerad. Oskar Mattson blev den förste ordföranden. Starten var inte lätt. Föreningen fick slåss gentemot De blindas förening för en egen nyhetstidning och en konsulent för dövblinda. Dess tidning, Nuett, kom ut för första

gången 1961 och finns än i dag. Bristen på dövblindtolkar var stor. En konsulent anställdes 1967, vilket var en av anledningarna till att det skapades större förståelse för dövblindas behov. Kurser för tolkar och ledsagare till dövblinda ordnades. När FSDB firade 20 år – 1979 – fanns drygt 150 medlemmar.

År 2008 hade förbundet 294 röstberättigade medlemmar, d.v.s. personer med dövblindhet, och 435 stödjande medlemmar. FSDB arbetar med nio områden, bland annat IT och teknik, tolk och utbildning. I juni firade förbundet sitt 50-årsjubileum, som var tre dagar långt. Programmet innehöll bankett, workshops och föreläsningar. 250 personer kom till jubileumsmiddagen. Ordförande är Pontus Degsell.

ANNONSER

Utbildning som leder till arbete

Nu erbjuder Iris Hadar arbetsplatsförlagda utbildningar på flera orter i Sverige. Utbildningar som leder dig ut i arbetslivet. Vill du veta mer? Besök vår hemsida nu!

www.iris.se/utbildning

Carpe Vita kbt samtal - Teckenkunnig terapeut -

Ibland behöver vi alla någon att tala med. Du kanske känner Dig stressad eller har dåligt självförtroende eller så behöver Du bara bolla dina tankar med någon utomstående. Jag har verktygen som hjälper Dig på vägen. Jag har tystnadspliket.

Linda Roxe 0703-18 83 93
www.carpevitakbt.se

Succé igen i Almedalen

I ÅR VILLE VI I SDU göra succé igen likt fjolårets i Almedalen i Visby på Gotland.

Vi annonserade efter intresserade medlemmar som kunde ställa upp och hjälpa till och göra nytta för hela Sveriges döva och hörselskadade ungdomar. Det kom in fyra intresseanmälningar och dessa fyra som följde med Henrik Sundqvist och Kristofer Carlsson till Visby var Isabella Hagnell, Hanna Cederström, Malin Johansson och Elsa Brunemalm. Vi samarbetade med Unga Hörselskadade även det här året. Ju fler organisationer vi är som framför samma punkter/saker/argument, desto starkare blir vi.

Veckan blev lyckad på flera områden, gott samarbete, ett flertal lyckade politiska kontakter och därtill kan läggas ett strålande väder.

Det var härligt att se alla SDU-medlemmar som brann för uppgiften och utförde ett fantastiskt arbete under veckan. Vi kommer att lägga ned en hel del arbete på att faktiskt följa upp och etablera våra politiska kontakter vi fått från de senaste två Almedalen-arrangemangen.

UTÖVER DET HÄR hade vi även två observatörer från SDR med oss till Almedalen och de visade ett stort intresse för vårt arbete genom att ställa upp för oss

Delar av Almedalsgänget, fr.v. Malin Johansson, Henrik Sundqvist, Isabella Hagnell, Kristofer Carlsson och Elsa Brunemalm.

och följa vårt påverkansarbete på nära håll. SDR-observatörerna Ragnar Veer och Göran Alfredsson ska ha ett tack för dagarna och kvällarna ni valt att tillbringa med oss unga och kreativa! Vi ser fram emot ytterligare samarbete med SDR i Almedalen nästa år!

Läs vår blogg från veckan i Almedalen www.s-d-u.se/blogg.

Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

Ordförande:
Henrik Sundqvist

E-post:
henrik.sundqvist@sdrf.se

SMS/3G:
0735-307 207

smått & gott

Sven-Emil vikarierande ombudsman på SDU

Sven-Emil Karmgård har börjat som vikarierande ombudsman den 26 augusti på SDU och han kommer att vikariera i 10 månader. Jenny Ek är mammaledig och är tillbaka någon gång under månads-skiftet juni-juli månad 2010.

SDU vill gratulera Jenny Ek till en son. Samt hälsar Sven-Emil Karmgård varmt välkommen till SDU.

Henrik Sundqvist bortrest under hösten 2009

SDU:s förbundsordförande Henrik Sundqvist är bortrest i Asien från den 1 september och är tillbaka efter årsskiftet. SDU:s vice förbundsordförande Kristofer Carlsson kommer att leda SDU under hela hösten 2009.

SDU önskar förbundsordförande Henrik en trevlig resa runt i Asien.

Gum Anders minnesfond

SDU:s ansluta ungdomsklubbar kan ansöka om bidrag till sin verksamhet hos SDU via deras verksamhetsfond. Fonden ska uppmuntra och bidra till att ungdomsklubben kan erbjuda en både bredare och bättre verksamhet till sina medlemmar. (Senast 31 oktober)

Ansökningsblankett och PM finns på SDU:s hemsida: www.s-d-u.se under lokala ungdomsorganisationer.

Konferens för SDU:s ungdomsklubbar 2009

SDU kommer att ha en konferens för SDU:s ungdomsklubbar under sista helgen i november eller första helgen i december i Leksand. Mer information om konferensen för SDU:s ungdomsklubbar kommer senare.

Nordiskt barnläger i Malmåsen i Finland 29 juni-4 juli 2009

De svenska deltagarna i årets nordiska barnläger som hade förlagts till Malmåsen i Finland.

Lägerledarna samlade vid bryggan.

En av de svenska deltagarna, Kristoffer Kold Erlandsen, busar med Johanna Carlsson, en av de två svenska ledarna, under första dagen på Malmåsen.

Ett läger som vi sent kommer att glömma!

DET BLEV ETT LÄGER vi ledarna (jag och Johanna) och de svenska barnen (Nikolaj, Kristoffer, Josephine, Leila, Simon, Tova, Caroline, Emily, Agatha och Ebba) sent kommer att glömma. Jag hade sju barn med mig från Köpenhamn medan Johanna tog med sig tre från Stockholm.

VI MÖTTES UPP i Helsingfors och väntade på flygplatsen någon timme innan alla samlades och åkte buss till Malmåsen. Det blev en kul bussresa, barnen var riktigt förväntansfulla och nervösa. Det gavs några försök till kommunikation mellan våra svenska barn och de andra norska och finska barn. Jag och Johanna fick också bekanta oss med några finska ledare på bussen.

VÅL PÅ PLATS i Malminharju fick barnen sina rum. Det var verkligen en lägerkänsla över platsen- mysiga timmerhus vid sjön, med en äventyrsbana och en vatten

rutsch bana på området. Veckan flöt på jättebra. Barnen fick bland annat prova på äventyrsbanan, bada en massa, bada bastu, åka på vattenrutschbanan (som var väldigt populärt hos de flesta barnen), paddla kanot, gå på skattjakt och en dag åkte vi även till ett badland, Serena, i Helsingfors. På kvällarna bjöds det på program från Norge, Finland och Sverige. Vi grillade även varje kväll efter kvällarnas program. Vi fick även en dag besök från Signmark-Marko som blev en succé.

ALLT EFTERSOM VECKAN gick lärde våra svenska barn att försöka teckna internationellt och då började de umgås mer med andra från Finland och Norge. Det blev med andra ord ett riktigt lyckat läger. 6 dagar kändes för kort för oss alla, men ändå tillräckligt långt med många oförglömliga minnen i bagaget.

PETRA ÖRLEGÅRD

Gruppdeltagarna efter den obligatoriska leken – äpple, mjöl och socker.

Lyckat ridläger – som alltid!

Årets ridläger ägde rum i Lockenkil, ungefär två mil norr om Örebro. 14 härliga deltagare i åldrarna 9-17 år var med och förgyllde lägret, vi bodde under veckan ovanpå stallet. Det var ibland svårt att avgöra om det var hästarna som förde liv på nätterna, eller om det var deltagarna ;-)

Vädret var tyvärr inte på vår sida denna veckan utom på onsdagen, då gjorde vi dagsutflykt till Parken Zoo i Eskilstuna och tittade på alla djur som fanns där. Vi var en stund vid tivoliområdet, några var med i lotteri och vann stor chokladask. Chokladen klarade sig hela dagen från att smälta

med tanke på hur varmt det var den dagen. När alla var nöjda så gick vi över till Parken badet, där det fanns en stor utomhuspool och stora ytor att sola sig på.

Vi hann bada och njuta av sommaren till klockan 18, då var det dags att bege oss tillbaka till lägerplatsen i Lockenkil.

Under veckan var dagarna fyllda med mycket aktiviteter som ridning, teori, lekar och vi hann bada två gånger utöver Parken-badet.

En deltagare fyllde 15 år under veckan, det firade vi givetvis med att fira henne på morgonen och senare på dagen fikade vi med kladdkaka vid badet.

Det uppskattades och kladdkakan tog slut innan man hann blinka. Det blev också uteritt, alla var belättna efter uteritten då alla hade längtat efter det hela veckan.

En kväll lekte vi den obligatoriska leken - äpple, mjöl och socker. Det var roligt att ta gruppbilden efteråt, allas ansikten var fyllda av mjöl!

Lägret var oförglömligt som alla andra tidigare läger, och jag längtar efter nästa sommarläger 2010!

Vi på SDU hoppas att det blir minst lika många deltagare, om inte mer och platsen kan vara någonstans i hela Sverige.

Tack för veckan och superkram till er allihopa som var med och alla andra som planerat, organiserat så att allting skulle fungera.

MALIN

SDU:s sammanträden år 2009 och 2010

- 27-28 augusti SDU:s kontor, Stockholm
- Sista helgen i november eller första helgen i december, Leksand
- 5-7 februari 2010 i Örebro
- 22 eller 23 april 2010 innan SDU:s förbundsstämma startar. (Plats meddelas senare)

SDU:s förbundsstämma 2010

- 23-25 april 2010 (Plats meddelas senare)

Deaftubiana

Dövas Tidning har plockat fem pärlor från Youtube – alla med döv- eller teckenspråksanknytning. Skriv sökorden så kommer ni direkt till filmsnuttarna.

★ **Välgjord amerikansk reklamfilm** om bildtelefonolkning. Du kommer garanterat att dra på mungiporna. Hög humorpoäng.
Sökord: funny video about deaf.

★ **Även äldre kan surfa.** Dorian från den legendariska surfarfamiljen Paskowitz berättar om en döv man, livräddare och badvakt Leroy Colombo, som inbjöd honom till surfingvärlden. Vackra bilder.

Sökord: deaf history leroy colombo.

★ **Ännu en rolig reklamfilm.** Eller? Den välkände kocken, Carl-Jan Granqvist, visar olika tecken i webbsajten Spread the Signs marknadsföringsrulle.

Sökord: spreadthesign teacher.

★ **Den 18-åriga motorcyklisten** Ashley Fiolek är den första döva medaljören i tävlingen X Game. Snygga bilder.

Sökord: super x ashley fiolek. Ännu fler klipp finns om du söker på bara ashley fiolek.

★ **I våras hade Tyst Teater** en dansföreställning, Vibragera, som rönt uppmärksamhet i media. Både döva och hörande var med i den. Det här klippet bjuder på den kanske bästa scenen ur showen.

Sökord: vibragera dansupplevelse.

DEAFTUBIANA-JURY:

NICLAS MARTINSSON & TOMAS LAGERGREN

Tips på klipp? Skicka till:
tomas.lagergren@sdrf.se eller
niclas.martinsson@sdrf.se
(Märk "DEAFTUBIANA" i ämnesraden i mailet)

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen, adresser finns på sidan 2.

SDU:s förbundsordförande Ragnar Veer i Almedalen.

Lärorik politikervecka i Almedalen

RAPPORT

Förra året följde vi inom SDR med stort intresse SDU*s aktiviteter under politikerveckan i Almedalen i Visby på Gotland, bland annat via SDU:s blogg.

I år beslöt vi att följa med SDU och titta närmare på Almedalen. Styrelseledamoten Göran Alfredsson och jag själv reste dit för att studera SDU:s aktiviteter och undersöka förutsättningarna för att delta nästa år. Då är det valår och vi planerar att medverka i olika politiska aktiviteter.

Vi blev varmt välkomnade av SDU:s aktivister Henrik Sundqvist, Kristoffer Carlsson, Elsa Brunemalm, Hanna Cederström, Malin Johansson och Isabella Hagnell.

Politikerveckan i Almedalen har sitt ursprung i Olof Palmes första sommartal från ett lastbilsflak år 1967. Olof Palme hade sitt semesterställe på Fårö. Efter hans tal där har politikerveckan i Visby etablerat sig till ett stort mötesforum för politiker, näringsliv, fackliga organisationer och intresseorganisationer.

Miljön och stämningen under politikerveckan var väldigt avslappnad och ledig. På gator och torg reste olika organisationer sina tält och färgrika flaggor. Många funktionärer delade ut flygblad och informationsbroschyrer. Göran och jag deltog i några av de drygt 1050 seminarierna som hölls under veckan.

Almedalsveckan har en egen tidning med information om föreläsningar, seminarier och annonser om utställningar. Till vår glädje såg vi symbolen med händerna vid många rubriker som visade att teckentolkar fanns på plats. Funderar ni själva på att resa dit nästa år? I så fall kan vi rekommendera det – tillgängligheten har blivit bättre än förut.

Vi deltog i seminarier som berörde socialpolitik, arbetsmarknadspolitik, ungdomsfrågor och utbildningspolitik.

Eftersom teckenspråkstolkar fanns på plats kunde även vi ställa frågor och göra oss hörda. Vi passade också på att träffa folk i olika branscher och diskutera tolkfrågor. Utställare och föreläsare har undrat över varför döva inte har varit med tidigare, så vi fick chansen att förklara hur tolksituation ser ut idag. Vi framförde våra önskemål om rätt till tolk i alla sammanhang så att vi kan delta i seminarier på lika villkor.

Själv deltog jag också i ett seminarium som arrangerats av "Företagarna" – en branschorganisation som representerar egenföretagare och småföretagare. Jag berättade att en del döva försöker driva egna företag, men att det är svårt att göra

detta lika effektivt som andra företagare eftersom döva företagare inte får tolk för att kunna kommunicera och förhandla med kunder eller delta i branschmässor och andra träffar. Organisationen Företagarna förstod att det är viktigt att döva egenföretagare ska ha möjlighet till tolk för sin verksamhet. Det här är bara ett exempel på hur man kan träffa folk i olika branscher under politikerveckan och informera om vår dövrealia.

Unga Hörselskadade hade ett seminarium där HRF:s förbundsordförande deltog i diskussion med representanter från Riksdagens utbildningsutskott och Lärarförbundet. Man tog upp tillgänglighet för döva och hörselskadade i skolorna. Det blev en bra diskussion tyckte vi. Men det var tråkigt att alla tusentals besökare och representanter under politikerveckan hade föga intresse att delta i UH:s seminarium.

Vi gick till Almedalen och lyssnade på partiledarnas tal varje kväll. Tyvärr missade vi Moderaternas partiledares tal på politikerveckans sista dag eftersom vi åkte hem då. Men vi har i alla fall en bild av hela politiken. Vi konstaterade att vänsterpartiledaren Lars Ohly med kraft markerade vikten av tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning. Lars Ohly sade i sitt tal att det är skamligt att riksdagen och regeringen inte lyckats att uppnå de handikappolitiska målen till år 2010. Andra talare från riksdagspartier tog upp finanskrisen, arbetslösheten och politiska idéer i sina tal. Inte ett enda ord om tillgängligheten. Tyvärr.

Vi undersökte förutsättningarna för SDR:s planer nästa år och promenerade runt för att försöka hitta lämplig plats för våra aktiviteter. Göran och jag träffade på en grupp från socialdemokraterna. Jag kände igen Ylva Johansson från ett tidigare möte med henne och Mona Sahlin i våras. Ylva Johansson kände igen mig och stannade. Jag tog upp Mona Sahlins tal från dagen innan och framförde vår besvikelse över att hon inte nämnde något om tillgänglighet som Lars Ohly hade gjort. Ylva svarade att tillgänglighetsfrågor har diskuterats internt med vänsterpartiet och miljöpartiet i politisk samverkan. Ylva Johansson berättade vidare att Mona deltog i Tillgänglighetsmarchen den 14 juni. Jag blev lite paff. Det var kul med ett rappt repliksifte. Göran stod vid min sida som hejarklack.

I början av veckan träffade vi FSDB*-ordförande Pontus Degsell, DHB*-ordförande Jan Carlsson och HRF*-ordförande Jan-Petter Strömngren. Vi diskuterade fram en del idéer om gemensamma aktiviteter i nästa år.

Vi träffade också några politiker och statssekreterare och fick några minuters samtal tack vare att vi hade tolkarna med oss. Där kände vi att det var en tillgänglighetsfråga som syntes extra tydligt.

Det var en lärorik vecka med upplevelser av folk runt omkring och livliga aktiviteter samt soliga och heta dagar. Det var samtidigt roligt att följa ungdomarna från SDU i deras diskussioner och aktiviteter. SDR avslutade sista kvällen med att bjuda ungdomarna på middag som en uppskattning för deras insats under veckan.

RAGNAR VEER, ORDFÖRANDE SDR

Oppositionspolitiker Tomas Bodström och Mona Sahlin (S).

*SDU – Sveriges Dövas Ungdomsförbund

*FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda

*DHB – Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

Temat för diskussion var "Ett handslag för Kultur: dialog mellan regeringen och den ideella kultursektorn". Fr.v. Lena Adelsohn Liljeroth (M), kulturminister, Christer Hallerby, statssekreterare och Leif Pagrotsky, oppositionspolitiker (S)

Rapport från SDP* :s årsstämma

Bildtelefon och boende i fokus

Behovet av kommunikation är stort bland landets äldre döva. Bildtelefon samt teckenspråkig personal inom äldre vården borde därför vara en självklarhet, menade man vid SDP-stämman
– Några skrivna ord på en papperslapp räcker inte.

Stämman inleddes med debatt om dövas äldre frågor. Fredrik Fredriksson och Robert Hummelvik från bildtelefonföretaget Omnitor presenterade en bildtelefon som är anpassad för äldre döva.

Företaget har idag cirka 2000 bildtelefonanvändare och samarbetar med utvecklingsinstitutet och med döva pensionärer för att det ska bli ännu enklare att använda bildtelefonen.

Svårt motivera behovet

Det är landstinget som ordinerar bildtelefon. När det gäller arbetsplatser är det försäkringskassan eller arbetsförmedlingen som står för kostnaderna. Installation och utbildning sker bl.a. av Omnitor och landstinget. Många äldre döva tycker det är svårt att använda bildtelefon, och vill ha mer hjälp den första tiden.

– Vi ger utbildning men många gånger är det landstinget själva som installerar. Det är viktigt att man klagar om man inte är nöjd, sade Robert Hummelvik.

– Vi har fått signaler att äldre får vänta länge för att få bildtelefon. De har svårt att motivera behovet. När man är äldre kanske man inte orkar åka runt och träffa sina vänner. Då är bildtelefon mycket viktigt, sade SDP:s förbundsordförande Karl-Erik Karlsson.

Många upplever stress

Inom SDP startades år 2005 ett 3-årigt projekt om hur äldre dövas hälsa och livsvillkor ser ut. Projektledaren Birgitta Martinell har rest ut till många pensionärsföreningar och ställt 71 frågor till 261 äldre döva. Av dem var 56 procent kvinnor och 44 procent män.

– Det finns olika åldersgrupper och min undersökning berör de lite äldre döva pensionärerna, sade Birgitta Martinell.

Det var många frågor om hälsa. När det gällde

skuldror, nacke och axlar hade nästan hälften problem. Samma sak med smärtor i rygg, höft eller ischias.

På frågan om de kan läsa och förstå innehållet i en dagstidning, svarade 47 procent av kvinnorna ja, och 35 procent av männen.

När de fick frågan om de hade för mycket att göra och kände sig stressade, svarade 60 procent av kvinnorna ja, och 53 procent av männen.

– Frågar man hörande i samma ålder så är de inte alls stressade i lika hög grad, utan tvärtom tycker de att de har det lugnt och skönt. Varför har döva så hög stapel stress, det intresserar Folkhälsoinstitutet, sade Birgitta Martinell. Med tanke på att samhället ska vara tillgängligt 2010 ser det inte bra ut.

63 procent av männen och 57 procent av kvinnorna kan tänka sig flytta till ett äldre boende för döva.

– Vi kommer att gå ut med information till kommunerna efter tio djupintervjuer, och visa hur situationen ser ut för döva i samhället, sade Birgitta Martinell avslutningsvis och hoppades att döva får en äldreombudsman framöver.

Äldrekooperativ i Jönköping

I Jönköping började de år 2005 med ett projekt för att dra upp planer för ett äldrekooperativt äldreboende för döva.

– Jag har frågat 30 döva personer i Jönköping om de vill bo i ett trygghetsboende, sju vill flytta dit direkt, 20 ville flytta inom ett tag. De flesta vill nog först se att det blir ett bra boende, sade Åsa Gustavsson, som leder projektet.

De som vill bo i ett trygghetsboende vill helst bo hemma i sin egen stad, men för att få ett bättre underlag, ansåg Åsa att man även bör kolla med föreningar i närheten om någon vill flytta till boendet i Jönköping. ►► Forts. på nästa sida

*SDP – Sveriges Dövas Pensionärsförbund

”När man är äldre kanske man inte orkar åka runt och träffa sina vänner. Då är bildtelefon mycket viktigt.”

Bildtelefon ... Forts.från föreg. sida

– Det viktigaste är att man har vänner omkring sig som man trivs med, det handlar om livskvalitet. I ett trygghetsboende kan man också göra något roligare med sitt liv, sade hon vidare.

Döva pensionärer i Jönköping vill ha en modell med aktiviteter och en ledare som styr verksamheten. Men det finns risk att hyran då blir för dyr och döva inte vill flytta dit.

Vad händer nu med projektet?

– Vi har bestämt att vi ska starta ett eget kooperativ. Visst är det mycket kvar att arbeta med, men vi lyssnar på dem det berör. Vi behöver också ha samarbete med kommunen och landsting och gå utanför gränserna för att hitta dem som ska bo där, sade Åsa Gustavsson.

Göteborgs äldreboende

Eva Olofsson (V), f.d. kommunalråd i Göteborg, numera riksdagsledamot och medlem i socialutskottet berättade att dövföreningen i Göteborg har varit på henne om äldreboende.

– Vi kan inte bara ha äldreboende utan vi måste även titta på dövas hela situation. Man planerar ett äldreboende med dygnet-runt service för tio platser. Nu bor endast två där, men i höst ska man bygga ut och även utbilda personal som ska kunna teckenspråk, sade Eva Olofsson.

I Göteborg har en utredning genomförts i kommunens regi. Personal fick bland annat lära sig vad det innebär att vara döv – och teckenspråkig.

– Man har lärt mycket av Malmö också. De har nog det bästa äldreboendet för döva i Sverige, ansåg Eva Olofsson.

Det brister i andras förståelse hur det är att vara döv. Många tror det räcker med hemsidor och skriftlig information och att en äldreomsorg duger när kommunikationen endast består av några ord på en lapp.

– Det är viktigt med helheten. Och det är viktigt att kunskap finns hos ansvariga som ska ta besluten, sade Eva Olofsson avslutningsvis.

TEXT: LENNART TJÄRNSTRÖM

SDP:s nya styrelse

SDP:s nya styrelse. Fr.v. Karl-Gösta Sjöberg, Öjebyn, omvald, Christa Ekholm, Stockholm, omvald, Maggie Sundström, Örebro, omvald, Ingvar Edwall, Leksand, nyvald, Marianne Johansson, Jönköping, omvald, Karl-Erik Karlsson, omvald förbundsordförande. Saknas på bilden: Thyra Lindström, Hämönsand, nyvald.

Ramp:s programledare Elsa Brunemalm (t.h.) diskuterar med bl.a. Filip Burman.

Dags för Ramp på teckenspråk

Andra omgången av Ramp på teckenspråk i fem studióprogram, som riktar sig till döva ungdomar mellan 13 - 17 år.

Programledaren Elsa Brunemalm samtalar med döva ungdomar om hur det är att ha bästa vänner. Vad fanns det för yrken för döva förr och vilka yrken passar dem idag.

Föreningslivet är en viktig del i dövas liv; vad händer i framtiden, när mycket annat som lockar ungdomarna? Är det bra att ha något intresse eller hobby diskuteras också. Hur fungerar makten och att göra intryck bland döva?

Sändningstider:

•**Bästa vänner** 28 september kl 10:30 SVT 1, text-tv-text
Repris 30 september kl 10:00 SVT 1, textat

•**Intresse och hobby** 5 oktober kl 10:30 SVT 1, text-tv-text
Repris 7 oktober kl 10:00 SVT 1, textat

•**Dövförening – hur viktigt är det?** 12 oktober kl 10:30 SVT 1, text-tv-text
Repris 14 oktober kl 10:00 SVT 1, textat

•**Utbildning och yrkesval** 19 oktober kl 10:30 SVT 1, text-tv-text
Repris 21 oktober kl 10:00 SVT 1, textat

•**Makt och göra intryck** 26 oktober kl 10:30 SVT 1, text-tv-text
Repris 28 oktober kl 10:00 SVT 1, textat

ANNONSER

Kvinnojour för döva

www.dovjouren.com

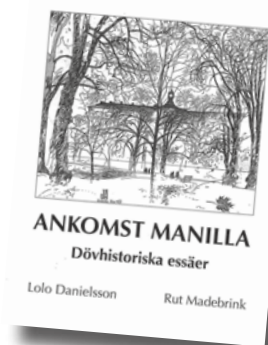
ANKOMST MANILLA

Ankomst Manilla är en unik bok som berättar om den gamla dövskolans verksamheter.

När **Lolo Danielsson** som åttaåring 1957 kom till Manillaskolan fick hon Rut Madebrink som klasslärare. Tillsammans kämpade de sig igenom flera timmars tal- och hörselträning. Teckenspråket var på den tiden inte accepterat, istället fanns förhoppningen att döva skulle lära sig "normalspråket" på samma sätt som hörande barn. Talmetoden blev det centrala undervisningssättet, allt på bekostnad av teckenspråket.

Rut Madebrink ger sina perspektiv som lärare och senare som rektor och Lolo Danielsson berättar om hur hon som elev upplevde skoltiden.

Boken skildrar en spännande epok i dövas historia varifrån vi kan dra många nyttiga lärdomar.

OM FÖRFATTARNA:

Lolo Danielsson är född döv och är lärarutbildare och doktorand vid Stockholms universitet. Hon var elev på Manillaskolan 1957-1965.

Rut Madebrink har arbetat som lärare och senare som rektor vid Manillaskolan.

BOKBESTÄLLNING

Boken kan beställas på

www.ankomstmanilla.se eller via mejl till lennart.tjarnstrom@sdrf.se med uppgifter om antal böcker du vill beställa samt namn och adress.

Den som inte har dator kan beställa boken på nedanstående adress: Lennart Tjarnström, Kulstötavägen 34, 122 40 Enskede.

Boken kostar **150 kr plus 50 kr för frakt**. Du betalar genom att sätta in pengarna på **Nordea konto nr 3260 22 58687** och anger ditt namn i meddelandefältet.

DÖVA I JÄMTLAND

Stiftelsen Einar, Naima och Vera Wagenius minne

utdelar bidrag till i Jämtlands län mantalsskrivna döva personer. Bidrag lämnas för undervisning, utbildning och hjälpverksamhet. Ansökningsblankett erhålls genom Röda Korset tfn 063-551534 eller britta.olsson@redcross.se och ska vara inlämnad **senast 30/9**.

Välkommen med din ansökan!

Dövhistoriskt seminarium

i Leksand den 10-11 oktober 2009

Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) arrangerar det 17:e dövhistoriska seminariet på Västanviks folkhögskola, Leksand den 10-11 oktober. Bussutflykt till den gamla dövskolan i Falun, Tomnäs i Torsång och Stora Tunas kyrkogård sker den 11 oktober.

Seminarieavgiften är 400 kr för medlemmar och 600 kr för icke medlemmar. Inbetalas till plusgiro 854121-1 senast 15/9 2009.

Inträde till seminarium, kaffe och söndagens bussutflykt ingår i priset. Skriv på inbetalningskortet om vegetarisk mat önskas. Anmälan är bindande.

Medlemsavgift är 200 kr/år och 400 kr/år för organisationer.

Teckenspråkstolkare är beställda.

PROGRAM LÖRDAG 10 OKTOBER

Kl. 9.00-9.15 Samling och kaffe med fralla. Ordförande Tomas Hedberg öppnar seminariet Plats: Västanviks folkhögskola

Kl. 9.15-9.30 Representanter från Sveriges Dövas Riksförbund, Dalabygdens Dövas Förening och Sveriges Dövas Ungdomsförbund.

Kl. 9.30-10.30 Föredrag: "Dalabygdens Dövas Förening 100 år - 2013" av Eva Norberg/Ingvar Edwall

Kl. 10.30-11.30 Föredrag: "Döv i tredje riket" av Hauke Hagedorn

Kl. 11.30-12.00 Föredrag: Kort historik om Stora Kopparbergs dövstumskola i Falun av Tomas Hedberg

Kl. 12.00-13.00 Lunch

Kl. 13.00-14.30 Föredrag: "Dövas historia i Frankrike/Sverige" av Lennart Andersson

Kl. 14.30-14.50 Kafferast

Kl. 14.50-16.15 Fortsatt föredrag: "Dövas historia i Frankrike/Sverige" av Lennart Andersson

Kl. 16.15-17.00 Årsmöte

Kl. 17.00 Middag

Kl. 19.00- Samkväm på Dövas Förenings lokal, Nedansiljans Dövas Förening

PROGRAM SÖNDAG 11 OKTOBER

Dövhistorisk bussutflykt till Karlsarvet i Leksand, Tomnäs i Torsång, Gamla dövskolan i Falun och Stora Kopparbergs kyrka samt Stora Tunas kyrkogård

Kl. 8.00 Samling i Västanvik

Kl. 8.15 Avgång bussutflykt

Kl. 15.00 ca Centralstationen, Borlänge

Reservation för ändringar!

LOGI får var och en ordna själva. Kontakta Västanviks folkhögskola.

Flera hotell hittar man på: www.bokahotell.se

FRÅGOR: Maj Daver. E-postadress: maj.daver@comhem.se

och Birgit Burman. Texttel: 018-37 74 00 (kvällstid).

E-postadress: birgit.burman@sdrf.se

ANMÄLAN för seminariet ska skickas direkt till:

Carl Magnus Lindgren (kassör), Hasselgatan 38, 703 60 Örebro.

Betalningen ska sättas in på

SDHS:s plusgiro: 854121-1. Märk "Dövhistoriskt seminarium"

Besök oss på www.sdrf.se

Livsfrågor på teckenspråk

(en kommentar till Björn Ångqvists insändare i nr 4)

När vi upplever djupaste glädje eller sorg vill vi använda vårt hjärtas språk för att hantera situationen. Jag är präst i Stockholms stifts teckenspråkiga arbete. I början av sommaren hade vi teckenspråkigt sommarkonfirmandläger på Rättviks stiftsgård. Lägerledningen bestod av själv döva personer – Johan Selin/präst, Camilla Jansson/snart diakonvigd, Channah Kjellermo/prästkandidat. De tillsammans med ungdomsledare och några av oss övriga anställda inom svenska kyrkans teckenspråkiga verksamhet, har levt med ungdomarna i tre veckor. Vi har delat skratt, tårar, samtal om tro, kärlek, ondska, respekt för den egna personen och respekt för andra. Läget innehöll också disco, paddling, vandring mm.

Det som blir så tydligt i detta sammanhang (och även i andra) är hur få möjligheter det finns ute i samhället att på djupet få samtala på sitt hemspråk om olika livsfrågor. Oerhört värdefullt är det med döva själva som finns i de präst-, diakon-, pedagog- och assistenttjänster som sv kyrkan fortfarande har. Det som tyvärr ibland sker när tjänsteinnehavare slutar är att stiftet tar bort tjänsterna med motiveringen att det inte finns utbildade som kan söka tjänsterna. Är ledningen oinsatt i teckenspråkig verksamhet kan man tycka att det är ok med tolk i livsfrågesammanhang.

Svenska kyrkan på nationell nivå gör nu en satsning för att rekrytera och skapa bra utbildningsvägar till teckenspråkig verksamhet. Viktigt är att döva själva aktiverar sig och visar svenska kyrkan att vi behöver en teckenspråkig verksamhet i tiden. Allt detta skapat i samarbete med döva själva.

Rösta i Kyrkovallet den 20 september 2009 – detta är ett sätt att påverka!

GUNNEL KJELLERMO PRÄST/ANSVARIG FÖR STOCKHOLMS STIFTS TECKENSPRÅKIGA ARBETE

Halina Tufvesson, ordförande i Lundabygdens Dövas Förening (L.v.) och Helen Molnar.

Lundaseminarium om FN:s handikapplan

Seminarieret hölls den 4 juni i Lunds stadshall, där LDF:s ordförande Halina Tufvesson och jag själv hade gjort en utställning om våra verksamheter. Vi informerade också om hur man som hörande bäst bemöter en döv person och delade ut informationsfolder, bl.a. "Den bästa av världar – tillgänglig för alla".

Under seminariet föreläste Susanne Berg från Riks HSO*, Stockholm, debattör och aktiv i handikapprörelsen sedan många år. Hon tog upp frågan om FN:s konvention som Sverige skrivit på och menade att EU kan pressa på Sverige att fullfölja handikapplanen under 2009-2010.

Efter föreläsningens slut var det kaffepaus. Efter kaffepausen delade vi upp oss i fem grupper som diskuterade bl.a. utbildning och arbete, kultur och

fritid, information och kommunikation, fysik miljö, stöd, service och tjänster. Jag deltog i gruppen som diskuterade äldre döva och hemtjänsten där bristen på teckenspråkskommunikation är stor.

Politiker från vård- och omsorgsnämnden lyssnade noga när jag tog upp bristen på teckenspråkskommunikation inom hemtjänsten.

En av politikerna lovade att ta upp frågan vid nämndens kommande möte.

Därefter fick vi en kort information av Lunds kommunalråd Tove Klette om fler möten nu i höst.

VID PENNAN HELEN MOLNAR, LUNDABYGDENS DÖVAS FÖRENING

**HSO – Handikapporganisationernas Samarbetsorgan*

Snart dags för kyrkoval

■ Den 20 september är det kyrkoval. Då kan 5,6 miljoner röstberättigade välja vilka de vill ska få styra Svenska kyrkan nästa mandatperiod, 2010-2014. I kyrkovallet finns olika nomineringsgrupper, som de kyrkliga partierna kallas, att rösta på. De kan antingen stå ideologiskt nära politiska partier men också vara oberoende och lokalt präglade. De över 44.000 kandidaterna ställer upp i tre eller fyra val: församling, stift, kyrkomöte (det högsta beslutande organet) och ibland även samfällighet*. I hela landet

tillsätts nära 29.000 mandat. Förtroendevalda beslutar i frågor som rör kyrkoavgift, hur den ska användas och begravningsavgift, bland annat. Lokalt i kyrkan bestämmer representanter också exempelvis om en minneslund ska byggas och hur kyrkan kan värmas. Röstberättigade ska vara medlemmar i Svenska kyrkan, folkbokförda i Sverige och minst 16 år gamla. I år är det dessutom tio år sedan rösträtten för 16-åringar infördes i kyrkovallet.

** När flera församlingar utgör ett pastorat, samverkar de i en samfällighet som svarar för ekonomisk utjämning, resurshållning och service.*

Lars Kruth om ”Ankomst Manilla”

Tack för en levande beskrivning om livet på dövskolan

Strax före SDR:s kongress i Leksand den 11-13 juni fick jag av min fru Åsa boken ”Ankomst Manilla” skriven av Lolo Danielsson och Rut Madebrink. Lolo är en f d elev på Manilla och Rut Madebrink har varit lärare och rektor på skolan. Manillaskolan fyller ju 200 år i år.

För mig som själv är döv och gått på dövskola i Härnösand är Lolos berättelse intressantast. Det är en mycket fin beskrivning av en dövskola där barnen bodde på skolan.

Själv gick jag på dövskolan i Härnösand 1932-1936. Då och likasom på Lolos tid var teckenspråket bannlyst i klassrummen. Lolo ger också en levande beskrivning av hur livet på dövskolan tedde sig.

Jag önskar att det funnes fler sådana berättelser. Att det inte finns så många beror främst på att teckenspråket både på min och hennes tid var förbjudet i klassrummet. Det var först 1981 som Sveriges riksdag beslöt att döva och hörselskadade barn skulle få teckenspråkig undervisning. Nu i år erkände riksdagen teckenspråket som motsvarande ett minoritetsspråk.

1955 blev jag vald till ordförande i Sveriges Dövas Riksförbund och 1967 blev jag anställd som studiekonsulent i förbundet och det var då naturligt för mig att söka samarbete med ABF. Innan dess hade jag fått stöd av Föreläsningsbyrån, vilket gjorde att jag kunde resa runt och informera döva ute på föreningarna. Framför allt ordnade vi kurser om hur föreningarna skulle arbeta.

Tillsammans med LO ordnade vi veckolånga kurser på LO:s skolor. Vi valde också Sven Mellqvist som förbundsordförande och Harry Fredriksson som styrelseordförande. Detta öppnade många fler dörrar. Vi fick träffa många statsråd och generaldirektörer och det långa och tålmodiga arbetet att få teckenspråket erkänt kunde börja på allvar.

I det här sammanhanget vill jag erinra om att professor Göte Hansson var den ende som vågade ställa upp på vår sida för teckenspråket. Och så fick vi också den otroligt viktiga teckenspråksforskningen på Stockholms universitet.

Tack vare de politiska kontakterna vi hade lyckats skapa, kunde vi också bygga ut vår folkhögskola i Leksand.

Och så ett varmt tack till Lolo för det hon berättade om sin skoltid. Nu när teckenspråket är erkänt kommer säkert fler att skriva om skoltiden.

Rut Madebrink berättar mycket om släkten Zommarin. När det gäller rektor Hilding Zommarin så hade vi ett bra samarbete trots att han inte ville ha teckenspråk i klassrummen.

LARS KRUTH

Till minne av Stina Nyman

Tidigare föreståndare/chef för Tolkcentralen, Stina Nyman, Stockholm, avled i februari månad 2009 vid en ålder av 82 år. Stinas närmaste anhöriga är barnen Anders, Lisa och Mats med familjer.

Stina Nyman var föreståndare/chef för tolkverksamheten under åren 1974–1992. Stinas väg in i dövas värld kom genom sonen Mats som föddes på 60-talet och var döv. Då Stina hade ett stort engagemang, många kontakter och kunnande om dövas värld var det naturligt att hon valdes till Tolkverksamhetens första chef och hon har lagt grunden till den tolkverksamhet vi idag har.

I Gamla stan, Kornhamnstorg 4, i fina lokaler på fjärde våningen pågick tolkverksamheten som en försöksverksamhet under åren 1974-77. Då beslut fattades att landstinget skulle ansvara för finansiering av vardagstolkning permanentades verksamheten och fick namnet Tolkverksamheten för döva. Tolkjänster började att inrättas 1976 och redan 1977 fanns sex tolkar och en samordnare anställda, förutom Stina.

Stina Nyman samarbetade med Stockholms dövas förening då det t ex gällde rekrytering av tolkar. Stina förstod vikten av att tolkarna kunde de dövas teckenspråk och att de var väl insatta i dövas kultur. Stina som såg och förstod dövas behov kämpade för rätten till deras språk genom en god tolkservice. På Stinas initiativ gjordes uppvaktningar hos politiker, både på riks- och lokalplan, SKTF och Landstingsförbundet om vikten av en god tolkservice för döva. Stina såg behoven som döva hade och möjligheterna till utveckling vilket ledde till den expansion av verksamheten som skedde.

Till en början erbjöd landstinget endast teckenspråkstolkning men senare, 1981-82, kom verksamheten även att omfatta dövblind- och vuxendövtolkning. Texttelefonverksamheten startade 1979 och organiserades även den inom Tolkverksamheten. Tolkverksamheten/Tolkcentralen flyttade 1984 till Regeringsgatan 79, där den ännu idag är belägen.

Jag minns Stina med mycket värme och jag är tacksam för att våra vägar korsades en gång. Jag minns den fina kamratskapen bland alla i huset på Kornhamnstorg. Jag minns våra intressanta promenader bland gränderna i Gamla stan och alla oändliga samtal kring tolkning, språk och dövas kultur.

RIGMOR HEDENSTRÖM, TOLKCENTRALEN I STOCKHOLM

ÅSA MÖLLER

Intryck från Leksand i juni 2009:

Blötaste SDR-kongressen hittills?

Kongressen 2009 blev smått historisk av flera skäl. Inte minst vad vädret beträffar. Regn från första sekund till den sista. Inte förrän tåget tuffade ut från Leksands station på söndag middag med ett gäng regntrötta kongressdeltagare på hemväg, började molnen skingras.

Vad var nu detta?

Dagarna innan vår ankomst hade varit rena sinnebilden för den svenska drömmen om klarblå himmel och skir försommargrönka, berättade lokalbefolkningen smått urskuldande för oss ditresta.

Hmmm...

Efter en dags intensivt kongressande i Ejendals Arena, var det dock någon som vände på kuttingen.

– Vi har i alla fall tur med vädret, utbrast personen ifråga under den kollektiva tjurrusningen i hållregnet mellan arenan och bussen.

– ??????

– Ja, alltså, tänk om det hade varit kanonfint väder. Inte så kul att sitta inne dagarna i ända då. Eller...?

Det var naturligtvis rätt. Det fanns en positiv mening med det man av gammal vana uppfattade som negativt. Det gällde bara att få upp ögonen för det. Jag tänker inte börja låta som en frejdig livsstilscoach, men det kan ha sina överraskande poänger att tänka tvärtom ibland.

Det blev många och långa kongresstimmar. Och intensiva, från tidig morgon till sena kvällen. Det var sannerligen imponerande med detta samlade helhjärtade engagemang, från kongressombud till

arrangörer, funktionärer, utställare och övriga deltagare. Ingen nämnd och ingen glömd.

Fast jag som tillhörde mediagruppen, kan inte låta bli att nämna det fantastiska tekniska teamet, som såg till att kongressen gick ut på webben och som ibland lyckades åstadkomma det till synes omöjliga.

Ja, kongressen var historisk på många sätt. Inte minst för Dövas Tidning, som tog sina första stappande steg ut på webben. Det var spännande värre och roligt att det uppmärksammades och uppskattades. Spännande också att läsa alla reaktioner efteråt i DövForum. Vi kommer att diskutera vidare hur vi ska ta oss fram på webben, samtidigt som vi koncentrerar oss på att göra en så bra tidning som möjligt utifrån de resurser vi har. Reportrarna sliter hårt för att vi ska kunna ge er läsare valuta för medlemspengarna och vi vill ju gärna utveckla tidningen hela tiden.

Historiskt var väl också det faktum att den nya styrelsen som kongressen röstade fram förnygrade förbundets ledarkader avsevärt. Vad det har för betydelse för framtiden kan vi på DT inte sia om, men att det kommer att blåsa en del nya vindar är väl inte en alltför djärv spekulering.

Med en stympad ekonomi och teckenspråket i farozonen, den nya språklagen till trots, har SDR en hel del att kämpa med.

Vi på Dövas Tidning kommer förstås att följa även detta med stort intresse.

ÅSA MÖLLER, CHEFREDAKTÖR DÖVAS TIDNING

Lars-Åke Wikström säger tack och hej för sig. I regnet...

FOTO:TOMAS LAGERGREN

Från invigningen av SDR:s kongress i Leksand den 11-14 juni.

FOTO:TOMAS LAGERGREN

VT8882

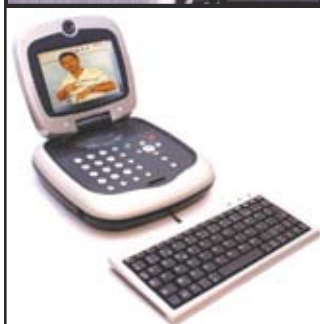
Bildtelefoni när den är som bäst

Med Visiontechs bildtelefon VT8882 kan du lika enkelt som med en vanlig telefon nå dina nära och kära med bild, ljud och text* var de än befinner sig i världen. Ingen samtalstaxa tillkommer. Allt i ett lösning som **inte** kräver en dator. Allt du behöver ha är bredbandsuppkoppling, elektricitet och en VT8882.

Total kommunikationslösning för döva och hörselskadade.

- Bra ljud och bildkvalitet
- *Textmeddelanden till andra VT8882 användare
- Uttag för varseblivning
- Godkänd av HI

Vill du veta mer om hur du ansöker om en VT8882 som ett hjälpmedel gå in på vår hemsida:

www.vt8882.se

Amiralsgatan 20 | 211 55 Malmö | Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040-661 41 88
Mobil/sms/3G : 0701 44 33 77 | E-mail : mail@visiontech.se

välkommen till...

den nya tidens stormarknad!

alla dagar
8-22

Välkommen! Christer med personal

Tel. 054-777 45 00 • www.maxikarlstad.se

SDR:s egen bomullsfrotté

Mjuk härlig bomullsfrotté 500gr.

Finns i sex olika färger:
vit, marinblå, vinröd, grå, ljusblå och
vårgrön.

I storlekarna:
30x50 cm
50x70 cm
90x150 cm

Tvätt 60 grader C.

För information och beställning, se vår E-handel
på www.sdrf.se/sdr

I E-handeln: I menyn till vänster välj:
Övrig försäljning/handdukar/bomullsfrotté

Bra Miljöval

Denna frotté är av Natur-
skyddsföreningen godkänd
som BRA MILJÖVAL!

Lappen med skötselråd är
vävd med SDR:s logga på.

*Alla medlemmar i SDR får 20% rabatt på priserna.
Porto ingår i alla priser.*

Beställning:
shop@sdrf.se eller e-handel: www.sdrf.se/sdr
Taltelefon: 0247-140 65
Fax: 0247-141 35